

Repertori dels manuscrits en llengües romàniques conservats a biblioteques barcelonines

Gemma Avenoza i Vera

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tesisenxarxa.net) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tesisenred.net) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tesisenxarxa.net) service has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized neither its spreading and availability from a site foreign to the TDX service. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service is not authorized (framing). This rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

**REPERTORI DELS MANUSCRITS
EN LLENGÜES ROMÀNIQUES
CONSERVATS
A BIBLIOTEQUES BARCELONINES**

Memòria presentada per
Gemma Avenoza i Vera
per optar al grau de
Doctor.

83 [Sacra vitarium. Ensalm als sants Cosme i Damia]

Es aquest un volum miscel·lani, que agrupa folis de diverses mides i procedències, variant consegüentment tant el traçat de les caixes com el tipus de forats que han servit per marcar-les. També s'observa la presència de diverses mans.

Uns folis afegits darrera del volum inclouen el text que ens ocupa. En aquestes pàgines s'han copiat coses de diversos tipus; entre elles, i amb lletra del s. XIV^a hi ha un breu inventari de llibres litúrgics que podrien pertànyer a l'altar de santa Maria del monestir.

Precedeix a l'ensalm una genealogia dels reis francesos, des de Carlemany a Felip August [1180-1223], que ha servit per datar el volum. La lletra de l'ensalm és diferent de la de la genealogia, i encara que pugui ésser una còpia tardana, el tipus de lletra sembla del s. XIII-XIV, època en la qual tenen els seus orígens aquesta mena de textos lligats a pràctiques de «medicina popular».

Ms. 47 Sant Cugat

Descripció:

Pergamí. Folis totalr: 160, numerat modernament en llapis; folis

¹ Vegeu F. Miquel, «Catàleg», p. 88.

2v. i 6 en blanc. Dimensions 230 x 175 mm; 1 col., caixes: 170 x 100 mm;¹ 20/26 línies per pàgina; primera línia escrita; reglura a mina plom i a punta seca. Forats rodons als dos marges, dels folis 40 al 48 només al marge dret, però dobles. Folis de distintes mides relligats junts, entre els actuals 5 i 6 se n'han tallat tres.

Enquadernació: moderna, en pell, amb gofrats. S'han aprofitat les tapes antigues, deteriorades en la part superior.

Ornamentació: Miniatures: f. 69v., una miniatura romànica d'un calvari. Qualitat: despintada. Caplletres romàniques a ploma, damunt quarterons blaus i vermells, algunes amb dibuixos, f. 28r., 48v., 54r. i 69r. Rúbriques en vermell. Altres detalls: calderons en blau i vermell, notació musical en color.

Conservació:

Del text: generalment bona.

Del volum: té la part superior dels fulls menjada.

Data: catàleg XII-XIV

Folis obra: 1v-160v.

Autor: Anònim

Títol: [Sacramentarium]

¹ Caixes aproximades mesurades al f. 6, varien molt.

Llengua: Llatí

Copista: mans de diverses èpoques

Data catàleg: XII-XIV

Prosa

Incipit

Text: 1r. *Benedicció panis ; Benedic D^{omi}n^e creatur^{as} ; 1v-2r.
et regnat Deus ; Oraciones purificatio sancta Marie; 2v-3r.
[en blanc] ; In festiuitate corporis*

Explicit: 159r., 1 *Aⁿno ab incarnatione D^{omi}nⁱ ; 159r. [fi] galli-
cantus abbat; 159v-160r. *sants et diga per d^{omi}n^um amen ;
Officium omⁿiu^m defunctoru^m [titol]; 160v., 1 quidem per
homine^m mors; 160v. [fi] inter sanctos tuos resucitati ;
respirent**

Notes: A les cobertes de dins diu: «Liber liturgiae et orationum
Ecclesisiae», en lletra moderna.

BIBLIOGRAFIA

1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT

1.1 Catàlegs de la Biblioteca

F. Miquel, «Catàleg», p. 85

3 ESTUDIS

3.2 Sobre l'obra

J. Gudió, *Museus*, 12, 1912, p. 459^a

* * *

83.1 [Ensalms als sants Cosme i Damià]

Folie obra: 159v.

Caixes: [22 + 160 + 68] (250) x [15 + 107 + 48] (170) mm

Autor: Anònim

Títol: [Ensalms als sants Cosme i Damià]

Llengua: Aragonès

Data creació: XII-XIII Data còpia: XIV

Prosa

Inciipit

Text: 159v. Cosme e Damiano ambo son fraire germano germa i e
fraire dedombrident son sanglexaire

Explicit: 159v. ista sanguine de isto i home suet plena redde non
isca gota Amen. Ave maria e gratia i plena .L. Dominus tecum
Amen.

Notes: Es tracta d'un foli entre els afegits sense xifrar (folis
1-6, 15-18, 120 i 157-160).

¹ No he pogut localitzar aquest any de la publicació per
comprovar el caràcter de l'estudi, citat per F. Miquel al «Catàleg».

BIBLIOGRAFIA**1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT****1.1 Catàlegs de la Biblioteca**

F. Miquel, «Catàleg», p. 85

3 ESTUDIS**3.2 Sobre l'obra**

J. Gudió, *Museum*, 12, 1912, p. 459¹

¹ Ibidem.

84 [Homiliarium. «Amore, amore, amore...»]

Manuscrit miscel·lani, acòfal, format per textos molt diversos.

Datat al catàleg al s. XV.

Entre els diversos textos llatins que recull, tots de tipus religiós, tenim copiat un poema en italià sobre l'amor a Déu, que és el text que destacarem. No es tracta de cap prodigi d'art poètica; amb ploma més aviat poc afortunada, el poeta parla de com l'amor de Déu entra en el creient. La versificació és més que irregular.

Tot això ens fa pensar més que en l'obra d'un poeta, en l'intent d'un afeccionat a la poesia, de plasmar els seus sentiments religiosos, i ens duria a situar el poema en un entorn de pietat popular.

Ms. 61 Sant Cugat

Descripció:

Paper amb filigranes: 1.) Muntanya de tres cims dins d'un cercle, del qual surt una creu, tallada pel plec del paper, eix horitzontal, 50 x 30 mm, f. 117. Entre els diversos tipus citats per Briquet s'aproxima més al núm. 11689, documentat a: Rossillon, 1385; Savoia, 1391-1396; Genova, 1394; Brussel·les, 1394-1396:

Siena, 1399-1400; Bagé, 1400; París, 1401 i Grammont, 1407. 2.) Corn, eix horitzontal, 40 x 25 mm, f. 40, similar a Briquet núm. 7635, documentada a: Udine 1328, Treviso, 1328; Malines, 1330; Palermo, 1335-1336; originària d'Itàlia. 3.) Flor de tres pètals amb tronc i dues fulles, tallada pel plec, eix horitzontal, 45 x 40 mm, f. 1'3, semblant a Briquet 6306, documentada a Nàpols, 1438; Hongrie, 1438; Pàdua, 1440; Palerm, 1443-1455 i a altres llocs fins a 1460. En el mateix volum hi ha altres filigranes, però són de mal descriure per l'estat del paper.

Folis totals: 1-135, numerats modernament, a llapis, en el marge superior dret, però només els folis 10, 20, 30, etc. i en aquells que tenen textos d'interès; els folis 65r., 66v. i 115r/v. són en blanc. Dimensions 225 x 145 mm; 1 col., caixes irregulars. La taca d'escriptura ocupa gairebé tot el full. En el quadern del poema, la filigrana és la de la flor de tres pètals. Reclam horitzontal en alguna part del volum, però no n'hi ha en els folis que ens ocupen.

Enquadernació: bona en pergamí, més gran que el volum, amb les inicials de Sant Cugat. A la teixa: «ANNOTAT[IONES] ; IN ; EUANGEL[IA]», daurat sobre vermell, amb una petita orla daurada.

Conservació:

Del text: mitjana, els folis de davant molt afectats per les humitats.

Del volum: fol. 72 esquinçat.

Data: catàleg XV^a

Folis obra: 1-135

Autor: Anònim

Títol: [Homiliarium]

Llengua: Llatí

Prosa

Incipit

Text: 1r. *Misere mei fili David filia mea male a demone
uexatur; 1r-1v. contra dia[bol]os ; findo (?) speranca;
1v-2r. di c[am]per la ; regula bap[ti]smi santi Joh[ann]is; 2v-3r.
penitencia seus [fi]sio ; [H]ic est filius meus*

Explicít: 134r., 1 Po[na]t sanguine in vitro; 134r. [fi] in vitro
a se ipsis; 134v-135r. [en blanc] ; [ca]sen el del loch de
biure; 135r. [fi] any mil[es]imo ccc ; lxxxiii

BIBLIOGRAFIA

1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT

1.1 Catàlegs de la Biblioteca

F. Miquel, «Catàleg», p. 105-106

* * *

¹ F. Miquel, «Catàleg», p. 105. Observem, però, que les filigranes del volum apareixen ja al s. XIV i que només la del poema en italià es troba al s. XV (de 1438 en endavant).

84.1 [Tensó sobre l'amor]**Folis obra:** 113r-113v.**Autor:** Anònim**Títol:** [Tensó sobre l'Amor]**Llengua:** Italià**Data catàleg:** s. XV**Vers****Incipit**

Text: 113r. Amore, amore, amore, ; amore di Deu ffoco, ;
 amore di riso et joco

Explicít: 113v. si me seguitarai ; non te comperderai et ; vita
 eterna di mi auerai in ; secula seculorum

Notes: Italià dialectal. Vegeu el text complet a la Part II. Textos. Al fol. 114r. hi ha una oració a la Verge, en català, Salutació angèlica, en acróstics;¹ i entre aquesta oració i el nostre text s'han copiat uns miracles de Jesucrist, molt breus.

BIBLIOGRAFIA**1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT****1.1 Catàlegs de la Biblioteca**

F. Miquel, «Catàleg», p. 105

¹ F. Miquel, «Catàleg», p. 105.

85 [Doctrina Puerilis. Doctrina, en italià]

En aquest manuscrit no trobem textos romanesos copiats als fulls de guardes en blanc, ni als marges. Es tracta d'un llibre en bon pergamí que inclou textos de devoció en italià, és una cartilla per aprendre de llegir.

El catecisme italià es compon dels manaments de la llei de Déu, dels sacraments, de les obres de misericòrdia, dels set pecats mortals i de les set virtuts. Conté també oracions llatines, descrites al catàleg,¹ i el text, incomplet, queda enlaire en mig d'unes lletanies dels sants. No hi ha senyals de cap foli arrencat, i els quaderns estan complets. El o els quaderns finals del llibre es perderen segurament abans de relligar-lo.

Per les guardes s'ha fet servir un full de pergamí p'egat i retallat, que duu una còpia d'un diploma datat el 5 de febrer de 1431, expedit a nom del Papa Eugeni IV a favor d'Andreu de Crisiis, de la ciutat de Sancto Angelo dei Lombardi.

No duu senyals de cap signatura antiga i al catàleg no se'ns diu res de la seva procedència. Res no sabem, doncs, de com va arribar als fons de Sant Cugat aquesta curiosa cartilla.

¹ F. Miquel, «Catàleg», p. 111.

Ms. 85 Sant Cugat

Descripció:

Pergamí. Folis totals: I + 24 + I, sense numerar. Dimensions 213 x 150 mm; 1 col., caixes: [30 + 135 + 48] x [23 + 94 + 37] mm (f. 3); 14-15 línies per pàgina; primera línia en blanc; reglura a ploma. Volum compost per tres quaternions, sense cap irregularitat evident.

Enquadernació: en pergamí, més gran que el volum. A la teixa: «PRE[CES] ET ; ORAT[TIONES]», primera línia daurat sobre vermell, segona daurat sobre blau.

Ornamentació: Caplletres senzilles, en vermell i blau com els calderons. Altres detalls: títols en vermell

Conservació: molt bona.

Data: catàleg XV

Folis obra: I + 24 + I

Autor: Anònim

Títol: [Doctrina Puerilis]

Llengua: Llatí

Prosa

Incipit

Text: 1r. Beatus uir qui non | habuit in consilio impio;
 1r-1v. suo et folium | eius non deluet; 1v-2r. populi
 meditati sunt | in anima | Astiterint reges; 2v-3r. reges
 intelligite | erunt domini qui

Explicit: 23r., 1 Questi sono gli sette; 23r. [fi] et spiritu |
 santi Amen; 23v-24r. Deus miserere nobis | sancta Trinitas
 unus Deus; 24v., 1 orate pro nobis; 24v. sancte Mathia

BIBLIOGRAFIA**1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT****1.1 Catàlegs de la Biblioteca**

F. Miquel, «Catàleg», p. 111

* * *

26.1 [I dieci comanda della lege nostra]

Folia obra: 21r-22r.

Autor: Anònim

Títol: I dieci comanda della lege nostra

Llengua: Italià

Prosa

Incipit

Títol: 21r. Questi sono e dieci comanda | della legge nostra

Text: 21r. Lo primo sie non auere ne! tu/o conspecto altro

Iddio che [21v.] me

Explicit: 22r. Lo decimo non desiderare ; le cose del tuo proximo

Notes: Vegeu el text complet a la Part II. Textos.

BIBLIOGRAFIA

1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT

1.1 Catàlegs de la Biblioteca

F. Miquel, «Catàleg», p. 111

* * *

45.2 [E .vii. sacramenti della chiesa]

Folis obra: 22r-22v.

Autor: Anònim

Títol: E .vii. sacramenti della chiesa

Llengua: Italià

Prosa

Incipit

Títol: 22r. Questi sono e .vii. sacramenti della Sancta Chiesa

Text: 22r. Lo primo sie baptismo. ; Lo secondo sie la sancta crisma

Explicit: 22v. Lo septimo sie el sancto natri;monio

Notes: Vegeu el text complet a la Part II. Textos.

BIBLIOGRAFIA

1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT

1.1 Catàleg de la Biblioteca

F. Miquel, «Catàleg», p. 111

* * *

85.3 [Le septe opere della misericordia]

Folis obra: 22v.

Autor: Anònim

Títol: Le septe opere della misericordia

Llengua: Italià

Prosa

Inciòpit

Títol: 22v. Queste sono le septe : opere della misericordia

Text: 22v. La prima pascere l'affamato

Explicit: 22v. La septima seppellire gli morti

Notes: Vegeu el text complet a la Part II. Textos.

BIBLIOGRAFIA

1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT

1.1 Catàleg de la Biblioteca

F. Miquel, «Catàleg», p. 111

* * *

25.4 [Gli septe peccati mortali]**Folis obra: 23r.****Autor: Anònim****Títol: Gli septe peccati mortali****Llengua: Italià****Prosa****Incipit****Títol: 23r. Questi sono gli septe peccati mortali****Text: 23r. Lo primo sie superbia****Explicit: 23r. Ghola . E llusu:ria etc.****Notes: Vegeu el text complet a la Part II. Textos.****BIBLIOGRAFIA****1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT****1.1 Catàlegs de la Biblioteca****F. Miquel, «Catàleg», p. 111**

* * *

25.5 [Le vii. virtù principali]**Folis obra: 23r.****Autor: Anònim**

Títol: Le .vii. virtù principali

Llengua: Italià

Prosa

Incipit

Títol: 23r. Queste sono le .vii. opere cioè virtù principali

Text: 23r. La prima si fede, speranza

Explicit: 23r. Temperança. Et forteça.

Notes: Text complet Part II. Textos.

BIBLIOGRAFIA

1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT

1.1 Catàlegs de la Biblioteca

F. Miquel, «Catàleg», p. 111

88 [De dilectione Dei et proximi. Oracions en castellà i aragonès]

Aquest còdex llatí de Sant Cugat és un dels molts on s'han aprofitat els quatre folis útils que quedaven darrera en blanc per copiar-hi uns textos en romanç. Es tracta d'algunes notes¹ i de dues oracions que, segons el catàleg,² són la primera en castellà i la segona en aragonès. No és aquest el moment de fer-ne l'estudi lingüístic, però sembla que ambdós textos siguin escrits en castellà.

Un altre aspecte a assenyalar en fer la descripció és que el tipus de paper dels primers folis és molt diferent al de la resta del volum. El primer quadern està compost per tres folis (mig ternió) i presenta unes filigranes als fulls segon i tercer, que queden tallades al mancar l'altra meitat del quadern. El segon quadern, com la resta del volum, està format per un paper més gruixut, en el qual no es veuen marques d'aigua. El fet que la lletra d'aquests tres primers folis sigui lleugerament diferent de la de la resta del volum, fa pensar que probablement el primer foli del llibre es féu malbé o es perdé, i hom va tornar-lo a copiar.

¹ Fcl. 73r. una nota sobre la tala d'un olivar a Toda de Sal i també una nota d'un antic posseïdor del llibre: Petri Benefer.

² F. Miquel, «Catàleg», p. 138.

Confirmaria aquesta hipòtesi el fet que al foli lv. hom puntejà (per tal d'anul·lar-les) les dues darreres paraules «ipse doceto», que són les mateixes amb què comença el foli 2r. Als altres dos folis (I-II) de guardes, la mateixa mà que reféu el primer foli copià la taula del volum.

Les dues oracions que recollim, relacionades amb el món de la pietat popular, si bé no s'inclourien dins d'un repertori de literatura religiosa culta, sí que tindrien lloc en un recull de peces de devoció popular;¹ a més del seu interès des del punt de vista lingüístic.

Ms. 88 Sant Cugat

Descripció:

Paper amb filigranes: 1.) Animal amb garres (grifó?). tallada pel plec del paper, eix horitzontal, 40 x 30 mm, foli de guardes. No s'assembla a cap de les descrites per Briquet. 2.) Tros d'una planta, tallada pel plec del paper, eix horitzontal, 25 x 20 mm, foli 1. No s'assembla a cap de les descrites per Briquet.

Folis totals: II + 70 + IV; hi ha una numeració antiga en xifres romanes, al marge superior dret, de l'I al LXXI, que per estar tallada no es veu en els primers folis. Dimensions 182 x 142 mm; 1 col., caixes: [17 + 135 + 30] x [28 + 92 + 22] mm (f. 3); 13 a 24 línies per pàgina; primera línia escrita; reglura a punta seca.

¹ Avui encara per fer.

Els tres primers folis (taula i primer foli del text) són restes de un quadern esquinçat (>>>!) de paper diferent al de la resta del volum, que és més gruixut i no duu filigranes. No es veuen reclams.

Enquadrernació: bastant bona. A la teixa: «88 ; De Dilectione Dei et ; Proximi».

Ornamentació: Caplletres en blau i vermell al volum, amb rasgats, però no a les oracions.

Conservació: paper menjat pels corcs però llegible.

Data: catàleg XIV

Antics posseïdors: Petri Benefer¹

Autor: [Albertanus Brixiensis]

Títol: De dilectione Dei et proximi

Llengua: Llatí

Prosa

Incipit

Taula: [Folis de guardes del davant] Ir. Tabula hictus libri

Text: Ir. I^onicium tractatus sit in nomine Domine; Ir-IV.

¹ Al peu del foli 73r., es llegeix capgirat el text següent: «Iste liber est Petri Benefer cui Deus det bonam vitam. Amen.»

accipite ; disciplinas; 1v-2r. in doctos (ipse doceto)¹ ;
 ipse doceto propaganda; 2v-3r. beatus Jacobus ; in ep. sua
 Natura bestiarum

Explicít: 69r., i afflucturus et [...] ysopus; 69r. [fi] Quo cirra
 optimo; «69v-70r. seculum eius hoc ; pons instabilis; 70r.
 [fi] sine fine uiuit et regnat amen; 74v. a parte ; plenam
 sre et veritatis (...) ; Ave Maria.²

Notes: Les oracions s'han copiat als darrers folis útils i són
 d'una lletra una mica posterior al manuscrit.

BIBLIOGRAFIA

1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT

1.1 Catàlegs de la Biblioteca

F. Miquel, «Catàleg», p. 137-138

* * *

36.1 [Oració]

Folis obra: 70v-72v.

Autor: Anònim

Títol: [Oració a Jesu Cristo]

Llengua: Castellà

¹ Es donen les probatòries considerant «ipse doceto» i també omitint-lo.

² Fi de les oracions copiades a les guardes del darrera. Aquest final [74v.] es considera també en els índexs de probatòries.

Prosa**Incipt**

Pròleg: 70v. Qui dixere cada dia esta preciosa oracio hordenadament i como es aqui [...] del Padre, e la segunda oracion del Fillo, e la tercera i a honra del Spiritu Santo

Text: 70v. O tu muyt dulc Jesu Cristo Naixereno qui eras verdadero Dios enbiado del Senyor Padre al i mundo a salvar a perdonar; 71v. Pater nuestro (...) mas liuranos de todo mal
amen

Explicit: 72v. tu por redemir a nos romieste i en la cruz de tu voluntat e por las la[crimas]¹ [inc.]

Notes: La lletra del fol. 72v. és lleugerament diversa de la del recte, i també són diferents les caixes i el color de la tinta.

BIBLIOGRAFIA**1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT****1.1 Catàlegs de la Biblioteca**

F. Miquel, «Catàleg», p. 137-138

* * *

18.2 [Oració a Sant Antoni]

Folis obra: 74r-74v.

Autor: Anònim

¹ «crimas» escrit en el marge inferior, poc llegible.

Títol: [Oració a sant Antoni]

Llengua: Aragonesa

Prosa

Incipit

Text: 74r. Sant Anton confessor glorioso contra el diablo fuerte e poderoso ; siervo de Dios vos ficiestes el mundo

Explicít: 74r. de mis bienes del cuerpo guador contra tot ; enemigo pastor e defensor. Amm.

BIBLIOGRAFIA

1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT

1.1 Catàleg de la Biblioteca

F. Miquel, «Catàleg», p. 138

27 [Documents diversos. Regles de trobar, tractats i cançoner]

Volum miscel·lani, en el qual es relliguen documents de molt diverses mides, per la qual cosa no té massa sentit parlar de probatòries. Text de moltes mans.

Fa temps que es consideren il·legibles els primers folis; així un bibliotecari va escriure al fol. 1r., centrat, en tinta «39», sobre l'escriptura antiga, que està en molt mal estat i és molt difícil de llegir. Tant és així, que ja el catàleg dona l'incipit a partir del segon paràgraf,¹ deixant el primer per il·legible, com també ho són altres fragments per efecte de les humitats i del temps. Tant els primers com els darrers folis estan molt castigats i són poc llegibles.

Manuscrit factici que conté obres molt diverses, gairebé totes en llatí. La més important és la *Palma de S. Agustín*, que és la que li dona títol. El text que ens ocupa no duu cap senyal de caixes i està copiat amb una lletra molt regular. És un dels primers reculls de poesia dins l'àmbit d'un català provençalitzat que inclou el tema de la malmonjada, aliè a la poesia trobadoresca clàssica. És per això i per les raons que s'han explicat a la introducció que només s'ha fet lloc en el repertori a les arts de

¹ F. Miquel, «Catàleg», p. 166-167.

trobar, deixant de banda les referències als poemes que es consideren ja catalans.

Ms. 129 Ripoll

Descripció:

Olim Est. 3r., caixa. 4t., núm. mod. 6, ant. 59. Paper amb filigranes: 1.) A penes visible, tallada pel plec del paper, eix horitzontal, f. 21.

Folis totals: 218, numeració aràbiga moderna a llapis en el marge superior dret. Dimensions 225 x 155 mm; 1 col., caixes: [12 + 180 + 35] x [20 + 120 + 15] mm.

Enquadernació: en pell, en bon estat. A la teixa: «129 | Fracmentos | de varias materias | Escolasticas y la | Palma de S. Agustín | R.»

Conservació:

Del text: mitjana, llegible en general, primers folis molt restaurats.

Del volum: cantoneres molt deteriorades, paper trencat i afectat per la humitat.

Data: còpia d. 1348 catàleg s. XIV ex.

Folis obra: 1-218

Autor: Diversos autors

Títol: Documentos de varias materias escolásticas y la Palma de San Agustín

Llengua: Llatí

Copista: Copiat a país català.

Prosa i Vers

Incipit

Text: 1r. [...] *Questio est utrum lumen realiter*; 1r-1v. [trencat] ; [truncat]; 1v-2r. *ad arguenda ; impero*; 2v-3r. *perso si ; [...]*

Explicít: 217r., *l meam redinet in pace*; 217r. [fi] *in lumine uiuecium (?)*; 217v-218r. *sintcera ; que fuit ciuferent*; 218v. *tu die[...]* tuam; 218v. [fi] *d[...]*ies regis adicie[...]
anno [...]

Notes: Hi ha notes marginals.

BIBLIOGRAFIA

1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT

1.1 Catàlegs de la Biblioteca

R. Beer, *Manuscripts de Ripoll*, p. 516

Z. García Villada, *Bibliotheca Patrum*, p. 66-67

3 ESTUDIS

3.1 Sobre el manuscrit

Marshall, (ed.), p. xxxv-xliv, lxi-lxvi

Meyer, Paul. «*Traité catalans de grammaire et de poétique*»,

Romania, IX, 1880, p. 51-70

Pillet-Carstens, *Bibliographie*, xl, 304

Edició Cançoneret de Ripoll, Lola Badia

Riquer, *Història*, I, p. 178, 509-510, 516

Rubió, J. «Del manuscrit 129 Ripoll», p. 301-321

Thomas, Antoine «Extraits des Archives du Vatican pour servir a l'histoire littéraire», *Romania*, 1881, X, p. 321-333

* * *

§7.1 [Regles de Trobar]

Folis obra: 19r-25r.

Autor: Jofré de Foxà

Títol: Regles de Trobar

Llengua: Provençal

Dedicat a Joan II d'Aragó, rei de Sicília

Data creació: Segons Grundriss,¹ datable entre 1286 i 1291, segons Riquer² entre 1289 i 1291. Data còpia: d. 1346

Data catàleg: s. XIV in.

Prosa i Vers

Inoipit

Text: 19r. [acèfal] temps cove aguardar que l'us temps sia;

20r. lengatge fay be a guardar

¹ GRMLA, VI/2, 3322.

² Riquer, *Història*, I, p. 509-510.

Explicít: 24r. indicatius es aquela maneyra que mostra; 25r., i com
 en son servire eu suy dels mals grasire; 25r. [fi] ab aquesta
 ! doctrina que t'e donada. ! Espiegues les regles de trobar

Notes: Hi ha notes marginals.

BIBLIOGRAFIA

1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT

1.1 Catàlegs de la Biblioteca

R. Beer, *Manuscripts de Ripoll*, p. 516.

Z. García Villada, *Bibliotheca Patrum*, p. 66-67

1.2 Repertoris bibliogràfics

Brunel, *Bibliographie*, núm. 32, p. 11

GRIMA, VI/2, 3322

Massó, «Bibliografia», p. 206

Massó, *Repertori*, p. 27

Riquer, *Història*, I, p. 509-510, 516

1.3 Altres manuscrits que contenen l'obra

2 EDICIONS

2.1 Del manuscrit

Marshall (ed.), p. 55-91

3 ESTUDIS

3.2 Sobre l'obra

Massó, «Bibliografia», p. 206

Marshall (ed.), p. lxxii-lxxv

Riquer, *Història*, I, p. 509-510, 516

* * *

§7.2 [Tractat sobre els gèneres poètics]

Folis obra: 25v-26r.

Autor: Anònim

Títol: [Tractat sobre els gèneres poètics]

Llengua: Provençal.

Data creació: XIII ex. Data còpia: d. 1348

Data catàleg: s. XIV in.

Prosa i Vers

Incipit

Text: 25v. [Aqueste]s son les diferèncias entre les cançons;
 26r. Bolquera qui diu ffis vos suy ayman

Explicit: 26r. qui principalment se enten en la art de trobar, i
 ço es gint parlar e cortesia

Notes: Conté diverses citacions de trobadors.

BIBLIOGRAFIA**1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT****1.1 Catàlegs de la Biblioteca**Z. García Villada, *Bibliotheca Patrus*, p. 66-67**1.2 Repertoris bibliogràfics**

GRLMA, VI/2, 3364

Massó, *Repertori*, p. 319 ss.

Riquer, *Història*, I, p. 509

1.3 Altres manuscrits que contenen l'obra

2 EDICIONS

2.1 Del manuscrit

Marshall (ed.), p. 101-103

3 ESTUDIS

3.2 Sobre l'obra

Marshall (ed.), p. xlv-xlvi

Riquer, *Història*, I, p. 509

* * *

¶7.3 [Tractat sobre les maneres de les rimes]

Folis obra: 26r-26v.

Autor: Anònim

Títol: [Tractat sobre les maneres de les rimes]

Llengua: Provençal.

Data creació: XIII ex.? Data còpia: d. 1348

Data catàleg: s. XIV ex.

Prosa i Vers

Incipit

Text: 26r. Aquestes son les maneras de les rimes ; Rima es
semblança d'u mot ab altra

Explicitt: 26v. les rimes ; tot se fa comunament per soptilesa o per alguna altra necessitat per que aço basta ; complidament

Notes: Hi ha citacions de trobadors.

BIBLIOGRAFIA

1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT

1.1 Catàlegs de la Biblioteca

Z. García Villada, *Bibliotheca Patrum*, p. 66-67

1.2 Repertoris bibliogràfics

Riquer, *Història*, I, p. 509

GRLMA, VI/2, 3364

Massó, *Repertori*, 319 i ss.

2 EDICIONS

2.1 Del manuscrit

Marshall (ed.) p. 104-107

3 ESTUDIS

3.2 Sobre l'obra

Riquer, *Història*, I, p. 509

18 Aristòtil, Ètica

Es aquest un manuscrit interessant. Si més no perquè, tot i conèixer-se la seva existència des de fa molt de temps,¹ no se'l cita en el treball que Russell i Pagden publicaren l'any 1974² sobre una traducció castellana del s. XV d'atribució dubtosa de la *Ethica ad Nicomachus*, tot i que feien esment als diversos manuscrits que contenien traduccions d'aquesta obra en castellà, aragonès i català.³ El repertori de Faulhaber⁴ ja el recull, però deixa en suspens qui pugui ésser el traductor.⁵

Així com disposem d'importants treballs sobre l'obra d'altres autors clàssics com Sèneca,⁶ o Sal·lusti⁷ que ens ofereixen nombro-

¹ R. Beer, *Manuscripts de Ripoll*, p. 518 i Z. García Villada, *Bibliotheca Patrum*, p. 78.

² «Nueva luz sobre una versión española cuatrocentista de la ética a Nicómaco: Bodleian Library, MS. Span.d.1», en *Homenaje a Guillermo Guastavino*, Madrid, 1974, p. 126-146.

³ *Ibidem*. p. 129-130.

⁴ BOOST3, 4.

⁵ Així, en l'espai reservat al traductor cita tots aquells a qui s'ha atribuït la versió: D. Carlos de Viana, Alonso de Cartagena, Alonso de Santa María, Alfonso de la Torre, Bachiller de la Torre, Nuño Guzmán.

⁶ Vegeu Kari Alfred Blüher, *Séneca en España. Investigaciones sobre la recepción de Séneca en España desde el siglo XIII hasta el siglo XVII*, Madrid 1983 [1969].

ses dades sobre la seva presència a la nostra cultura medieval, no teniem a l'abast cap estudi de conjunt sobre les traduccions que es feren de les obres d'Aristòtil, llevat de la breu menció que fa Bolgar a les diverses traduccions,¹ i del treball de Pagden.²

Atreu fortament l'atenció que, en cosa de cinquanta anys aproximadament, es facin tantes versions de l'Ètica, testimoni de l'interès que aquell text despertava en el públic no lletrat.

L'article de Russell i Pagden, abans citat, planteja les relacions entre el manuscrit d'Oxford [Bodl. MS Span.d.1] i la versió catalana que transmet el Ms. 296 de la Biblioteca de Catalunya, plantejant la hipòtesi que el «text aragonès», que l'anònim traductor diu haver emprat, no és altre que aquesta versió catalana. Si comparem els fragments transcrits³ amb el text del nostre manuscrit, ens trobem una identitat sospitosa, que malgrat la manca de la introducció, ens fa pensar en una relació estreta entre els dos

¹ Vegeu si més no el que diu García Pabón, en la seva edició de *Catilina y Yugurta*, I, p. xlii-xliii, i al seu estudi «Las primeras traducciones españolas de Salustio», *Emerita*, XX, 1952, i l'article de J. Rubió i Balaguer «Sobre Sal·lusti a la cancelleria catalana segles XIV-XV)», *Gesammelte Aufsätze zur Kulturgeschichte Spaniens*, Band 21, 1963, p. 233-249, on parla de la presència de Sal·lusti als ambients literaris propers a la Cancelleria Reial de Barcelona.

² *The classical heritage*, p. 508-509. Cita les del príncep Carles de Viana, a. 1462 [impressa en 1509], el bachiller de la Torre [1493], P. Simón Abril [1595].

³ «The Diffusion of Aristotle's Moral Philosophy in Spain c. 1400-1600», *Traditio*, 1974, p. 287-313.

⁴ Russell i Pagden, op. cit., p. 140-142.

textos, podent ésser el Ms. 161 còpia del [Bodl. MS Span. d.1]. Caldria, però, fer-ne una compulsa més extensa abans d'assegurar-ho. Si es pogués establir la seva interdependència podríem dir que el Ms. de Sant Cugat és datable entre 1467 i 1500. La marca del paper ens porta a una data que és, efectivament, posterior a 1467, data de la traducció d'Oxford, ja que està documentada àmpliament entre 1470 i 1490, tot i ésser coneguda des de 1463.

Apuntem, però, que el manuscrit de Sant Cugat no presenta ni el pròleg, ni la dedicatòria, ni el colofó presents a [Bodl. MS Span. d.1], cosa que seria lògica si, com suposen els investigadors esmentats, la còpia d'Oxford fos autògrafa del traductor i aquesta de Sant Cugat fos una còpia feta per a un altre destinatari.

Finalment afegirem que es tracta d'un manuscrit copiat amb una lletra molt acurada.

Ms. 161 Ripoll

Descripció:

Olim Est. 3r., caixa 3a., núm. mod. 14, ant. 248; pergami i paper amb filigrana: 1.) Carro, tallada pel plec del paper, eix horitzontal, 50 x 40 mm, f. 2, Briquet, semblant al núm. 3540, documentada a Pistoia, 1470; Florència, 1463-1478; Palerm, 1471; Venècia, 1490 i Fabriano, 1470.

Folis totals: 161, numerats modernament amb llapis. Dimensions 210 x 140 mm; 1 col., caixes: [28 + 124 + 58] x [24 + 72/77 + 44] mm; 23 línies per pàgina; primera línia escrita. Els folis inicial i medial dels quaderns són en pergami; quaderns sense irregularitats aparents. Reclam horitzontal, en el marge inferior dret, subratllat amb tinta; un cop, però, apareix vertical.

Enquadernació: molt bona. A la teixa: «TRATADO ; DE ; ETICA ; R».

Ornamentació: Les caplletres han quedat en blanc.

Conservació: molt bona.

Data: catàleg s. XV

Folis obra: 1r-161v.

Autor: Aristòtil

Títol: [Ethica / Etica ad Nicomachum]

Llengua: Castellà

Traductor: Alonso de Cartagena? Nuño de Guzman ? Alfonso de la Torre ?

Data creació [traducció]: s. XV 2a./2a. Data còpia: d. 1467?

Prosa

Incipit

Text: 1r. [T]oda sciencia tiene subjecto ; o materia de que tracta, e ; por la división de los subjectos; 1r-1v. la

lógica e si es ; sciencia en dos maneras; 1v-2r. blanco e negro e o[...] car ; todas aquestas son passiones e apeti- diçios de materia; 2v-3r. sciencia se tracta ; de la causa de las congregaciones

Explicit: 160r., 1 disposición de los pascientes; 160r. [fi] bonificar el apetito; 160v-161r. con ansya de muger ; o alguna cosa en lugar de siervo e aquesta ; vida; 161v., 1 de sus opiniones leyes; 161v. [fi] según la razón humana, assí como ; ficiemus en ética, e assí ayamos dicho ; universalmen- te el prohemio o introducción ; de la policia. ; Deo gracias.

Notes: Té notes marginals que afegeixen text oblidat. La signatura està en el marge inferior del foli 1r.

BIBLIOGRAFIA

1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT

1.1 Catàlegs de la Biblioteca

Beer, Rudolf, *Manuscripts de Ripoll*, p. 518

Z. García Villada, *Bibliotheca Patrum*, p. 78

1.2 Repertoris bibliogràfics

BOOST3, 4

1.3 Altres manuscrits que contenen l'obra

Fernández Pomar, J. M. «Libros y manuscritos procedentes de Plasencia: Historia de una colección», *Hispania Sacra*, 18, 1965, p. 95

3 ESTUDIS

3.3 Sobre la traducción

Pagden, «The Diffusion of Aristotle's Moral Philosophy in Spain c. 1400-1600», *Traditio*, 1974, p. 287-313

Russell P. E. i Pagden «Nueva luz sobre una versión española cuatrocentista de la *ética a Nicómaco*: Bodleian Library, MS. *Span.d.1*», en *Homenaje a Guillermo Guastavino*, Madrid, 1974, p. 126-146

3. ARXIU DEL PALAU RECASENS

§12 Sal·lusti, Conjuración de Catilina i Guerra de Yugurta

El manuscrit que es descriu tot seguit es pot considerar com una excepció a les normes generals d'aquest repertori, ja que avui dia no es conserva a Barcelona, i a més perquè no és del tot segur que es pugui datar al s. XV. El còdex desaparegué, com la resta dels dipositats al Palau Recasens, mentre eren traslladats a un dipòsit més segur durant la guerra civil espanyola. Una nota enganxada al primer foli és testimoni del retrobament del manuscrit:

Ministerio de Educación Nacional

Fecha de entrada 15-3-1939

Procedencia: Diagonal, 415

(Comisaria del sector)

Descripción:

Códice «Fechos del Pueblo Romano. Conjuración de Catilina. Guerra de Yugurta»

Dimensiones: Folio menor de 30 x 23 cm

Observaciones: Tabla con gamuza con relieve, principios del s. XV

Propiedad de Conde Sobradíel.

En una quartilla segueix: «Propiedad de la Compañía de Jesús. Residencia del Palau. Recuperado.»

A l'inventari de manuscrits de l'Arxiu del Palau Recasens se'ns parla d'aquest còdex com «escrit a tota plana (...) amb una sola tinta i magnífica lletra del s. XVI, amb capitals negres d'un gòtic molt entrellaçat»,¹ mentre que a la breu relació dels còdexs

¹ I. Casanovas, «Còdex de l'arxiu del Palau», *Revista de Bibliografia Catalana*, 6, 1906, p. 29.

recuperats després de la guerra s'anota «(parece también del siglo XV)».¹ La lletra emprada podria ésser ja del s. XVI, però manté encara la *s* gòtica; les dobles *ss* no baixen del rengló, són encara gòtiques, però apareix també una *s* que és la que s'usarà a la impremta.

Davant d'això s'ha provat d'acudir a la informació que ens fornien les filigranes del paper. Se n'apreciaven tres; la primera representa un cap de bou amb una mitja lluna entre les banyes, la segona una roda dentada, relacionada amb la roda del martiri de santa Caterina i la tercera una mà enguantada amb una flor de sis pètals.

La primera marca s'assembla molt a la reproduïda per Briquet amb el núm. 14392, a més d'aproximar-se també el tamany de les formes respectives: 310 x 440 mm a Briquet i 300 x 430 mm al manuscrit de l'Arxiu, que fou guillotinat pel relligador. Briquet assenyala la presència d'aquest cap de bou en documents de Pignerol, datats el 1467 i el dona com originari del *Midi* de França o bé del Piemont. Ara bé, el motiu és exacte a un dels reproduïts per Piccard, I, 735,² que el documenta als anys 1474 i 1475 a Solothurn.

¹ *Guía de los archivos y bibliotecas de la Iglesia en España*, I, p. 176.

² Piccard, *Die Ochsenkopf-wasserzeichen. 1 Teil. Find Buch II, 1*, Stuttgart, 1966. Vegeu a l'apèndix de filigranes el celc emprat per a la comprovació i les mides respectives.

La segona no es correspon exactament amb cap de les recollides ni per Briquet¹ ni per Valls Subirà.² El motiu de la roda de santa Caterina és d'origen francès.

La tercera marca és un tipus molt corrent, del qual hi ha nombroses variants; la que es troba aquí s'apropa una mica a les 10715 i 11159 de Briquet,³ documentada a Thonon, 1495, Syracuse, 1497 i Catània, 1499.⁴

Es una llàstima que no es pugui datar la segona marca, perquè permetria confirmar l'època de producció del paper. Si es consideren només les altres dues, sembla prudent datar-lo entre 1467 i 1475 i si hom s'atèn a que una gran part del paper és emprat durant els primers cinc anys que segueixen a la seva fabricació, podríem datar el còdex, aproximadament, al darrer quart del s. XV. I és per això que se'l pren en compte dins d'aquest estudi.

Conté una traducció de la *Conjuració de Catilina* que no es correspon exactament ni amb la de Vasco de Guzmán ni amb la de Vidal

¹ *les filigranes*. Si més no s'aproxima a la núm. 13268, però més petita, i el tamany del paper a Briquet (300 x 420 mm) no correspon al nostre (302 x 428 mm com a mínim).

² *Paper and Watermarks*.

³ El tamany de la forma de la 10715 és de 315 x 440 mm, mentre que la 11159 el té de 290 x 420 mm, i encara que aquesta s'assembla més, no es correspon en la mida.

⁴ Els calcs d'aquestes tres filigranes s'inclouen en l'apèndix de marques d'aigua.

de Noya. Més propera a la versió de Vidal de Noya, pren partit per construccions llatinitzants, que fan que el sentit del text s'enfosqueixi. Mereixeria un estudi particularitzat, sobretot si aquest Ms. podés tenir-se com del s. XV, ja que no posseïa actualment cap versió manuscrita del s. XV de la traducció de Vidal de Noya.

Ms. C

Descripció:

Paper, amb filigranes: 1.) Bou amb una mitja lluna entre les banyes, eix vertical, 55 x 37 mm, f. 1, Briquet, 14392, documentat a Pignerol 1467. Piccard, *Die Och.*, 1 Teil. I, 735, documentada a Solothurn, 1474, 1475. 2.) Roda de santa Caterina, eix vertical, 40 x 25 mm, f. 10, similar a Briquet 13268, documentada a Valence, 1434; Fribourg, 1434-1435, Colònia, 1435 i Holanda 1444. 3.) Guant amb una flor de sis pètals, eix vertical, 85 x 28 mm, f. 125, similar a la 10715 de Briquet, documentada a Thonon, 1495, Syracuse, 1497 i Catània, 1499 i a la 11159, documentada a Gènes, 1483.

Folis totals: 1-126, numerats amb xifres romanes, són en blanc els folis 1 a 6r. i 122 a 126. Dimensions 300 x 215 mm; 1 col., caixes: [45 + 167 + 88] x [43 + 108 + 64] mm, 27 línies per pàgina, (foli 8r.), traçades a ploma, primera línia escrita; a partir del foli 41r., quan comença la *Guerra de Yugurta*, en canviar la

mà,¹ la primera línia quedà en blanc i també canvien les caixes, però no el nombre de línies per pàgina que segueix essent 27, [47 + 171 + 82] x [48 x 105 + 62] mm (foli 42). En aquesta segona part hi ha la freqüent intervenció d'un corrector, que hi afegeix text oblidat. A la primera part els reclams són verticals, en el marge inferior dret, alguns adornats i altres no, mentre que a partir del foli 73v. (segona part) hi ha un reclam al verso de cada foli (la primera paraula del foli següent), posada en sentit horitzontal, en el marge inferior dret.

Enquadernació: Pell sobre fusta, conserva restes del repussat i de les dues cintes vermelles amb brodats -possiblement en plata- fixades cadascuna amb dos claus que el tancaven.

Ornamentació: Caplletres afegides als s. XVI-XVII, tinta corrosiva, més grans que l'espai que se les havia reservat.

Conservació: Bona, però la segona part té la tinta molt afectada per humitats.

Data: catàleg XVI, darrera anotació s. XV.

¹ La lletra que a la primera part és humanística, però conserva encara trets de la gòtica com la <d> i la , passa a ésser més gruixuda de traç i amb característiques gòtiques més generalitzades.

Antics posseïdors: Conde de Sobradia¹

Inciptit

Títol: 7r. Hechos de los romanos

Pròleg: 7r. Todos² los hombres que dessean ser retores; 7r-7v. gran gloria ; en gran senyorio; 7v-8r. son loados a mi ; con todo que; 8v-9r. que regno al; cançase; 15v. de memria de cuyas costumbres deuo algunas pocas ; cosas dezir primero que comience narrar la ystoria.

Text: 8v. L^oucio Catelina de noble linage nacido

Explicit:

Text: 120r. guar;dase la fe y fuese mouible que; 120r. [fi] preso y non por su mengua; 120v-121r. E luego fue fecho ; senyal a los que; 121r. [fi] ya fechos de la cibdat ; fueron puestos en Mario y e ; finit

Colofó: 121r. [M]uchas graçias aya el quien dexo començar ; esta obra y le plugo que la acabase que es ; el rrey de los rreyes el alto Dios del qual ; viene toda dadiua muy buena y todo acabado ; don a el sea gloria en los siglos de los siglos amen. ; Ffinito libro ; Deo graçias.

¹ Al fol. 6v. hi ha la signatura de l'antic posseïdor, que es repeteix al f. 121 v.

² S'havien deixat en blanc els espais per a les caplletres, de 3 renglons d'alçada. Posteriorment es van omplir (s. XVI-XVII) amb caplletres de 8 a 10 renglons d'alçada.

¶12.1 [Conjuración de Catilina]

Folis obra: 7r-41r.

Autor: Sal.lusti

Títol: Hechos de los romanos [Conjuración de Catilina]

Llengua: Castellà

Traductor: Vidal de Noya?

Prosa

Incipit

Títol: 7r. Hechos de los romanos

Pròleg: 7r. T^oodos² los hombres que dessean ser nexores; 8v. de memoria de cuyas costumbres deuo algunas poquas ; cossas dezir primero que comience narrar la ystoria.

Text: 8v. L^oucio Catelina de noble linage nacido

Explicit: 41r. y asi diuersament en todo ; el real tristeza y gozo alegria y llanto se fazia. P^oosquan finis *hetur*[?] ; *Jesu-christus* laudetur.

Notes: Hi ha notes marginals. Escriptura molt regular, amb poques abreviatures.

BIBLIOGRAFIA

1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT

1.1 Catàlegs de la Biblioteca

¹ S'havien deixat en blanc els espais per a les capitals, de 3 renglons d'alçada. Posteriorment es van omplir (s. XVI-XVII) amb capitals de 8 a 10 renglons d'alçada.

² De mà més moderna.

I. Casanovas, «Còdex de l'Arxiu del Palau», núm. 6, 1906, p. 29 i ss.

March, José María. *La Real Capilla del Palau en la ciudad de Barcelona, breve reseña por ---*, 49 p.

1.3 Altres manuscrits que contenen l'obra

Sembla una versió diversa de totes les conegudes, per la quantitat de variants que ofereix.

2. EDICIONS

2.2 De l'obra fetes sobre altres manuscrits

Beardsley, Theodore S. *Hispano-classical translations printed between 1482 and 1699*. 1970

[*Salustio traducido en castellano por Francisco Vidal de Noya*], 1493, p. 60 h., 2 col.

3 ESTUDIS

3.3 Sobre la traducció

Menéndez Pelayo, Marcelino. *Bibliografía hispano-latina clásica*, vol. VIII, p. 13-25.

Menéndez Pelayo, Marcelino. *Biblioteca de traductores españoles*, vol II, p. 203-206.

Pabón, J. M. «Las primeras traducciones españolas de Salustio», *Esperita*, XX, 1952, p. 413-422

Rubió, J. «Sobre Sal.lusti a la cancelleria catalana», *Gesam-melte Aufsätze zur Kulturgeschichte Spaniens*, XXI, 1963, p. 233-249

* * *

312.2 [Guerra de Yugurta]

Folis obra: 41r-121r

Autor: Sal. lusti

Títol: [Guerra de Yugurta]

Llengua: Castellà

Traductor: Vidal de Noya?

Prosa

Incipit

Títol: 41r Capitulo xlviii de como se acaba la conjuración de Cathilina y comienza Jucurtina ; Prologo

Pròleg: 41r [S]yn rason se quexa el linaje humanal de ; sy naturaleza; 43v de la cibdat de las que ; les son enojado Agora torno al començado.¹

Text: 43v [L]ªa batalla que el pueblo romano ouo con ; Jucurta rrey de los mundas...

Explicit:

Text: 120r. guar;dase la fe y fuese mouible que; 121r. [fi] ya fechos de la cibdat ; fueron puestos en mario y c / finit

Colofó: 121r. [M]uchas gracias aya el quien dexo començar ; esta obra y le plugo que la acabase que es ; el rrey de los rreyes el alto dios del qual ; viene toda dadiua muy buena y todo acabado ; don a el sea gloria en los siglos de los siglos amen ; ffinito libro ; Deo gracias.

¹ D'altra mà.

Notes: També d'altra mà hi ha notes que completen el text, marcades amb './.'. Més abreviatures que a la *Conjuración de Catilina*.

1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT

1.1 Catàlegs de la Biblioteca

I. Casanovas, «Còdex de l'Arxiu del Palau», núm. 8, 1908, p.29 i ss.

March, José María. *La Real Capilla del Palau en la ciudad de Barcelona, breve reseña por ---*, 49 p.

2. EDICIONS

2.2 De l'obra fetes sobre altres manuscrits

Beardsley, Theodore S. *Hispano-classical translations printed between 1482 and 1699*. 1970

[*Salustio traducido en castellano por Francisco Vidal de Noya*], 1493, p. 60 h., 2 col.

3 ESTUDIS

3.3 Sobre la traducció

Menéndez Pelayo, Marcelino. *Bibliografía hispano-latina clásica*, vol. VIII, p. 13-25.

Menéndez Pelayo, Marcelino. *Biblioteca de traductores españoles*, vol II, p. 203-206.

Pabón, J. M. «Las primeras traducciones españolas de Salustio», *Emerita*, XX, 1952, p. 413-422

Rubió, J. «Sobre Sal. lusti a la cancelleria catalana», *Gesammelte Aufsätze zur Kulturgeschichte Spaniens*, XXI, 1963, p. 233-249

4. BIBLIOTECA DE L'ATENEU BARCELONÈS

§13 [Cançoner del s. XV]

El Cançoner de l'Ateneu, abans en mans del bibliòfil català Miquel Victorià Amer, és un volum de paper de lletra menuda i regular, molt acurada, però amb menys detall i joc d'àstils que la de la cancelleria; obra d'un particular, no d'un professional de la còpia, que seguint el seu gust ha compilat una variada antologia poètica, en la qual es donen la mà poesies catalanes, castellanes i italianes, sense oblidar els tres versos en àrab¹ i la composició en llatí i castellà.² També es troben correccions i addicions d'altres mans, una mica posteriors a la del primer copista.³ P. M. Cátedra comenta:

El *Cancionero del Ateneo Barcelonés* (...) llegó a completarse en diferentes fechas, mostrando una suerte de biografía poética de su dueño o dueños, con preciosa sedimentación de gustos poéticos distintos. Y hasta se puede reconocer que la

¹ J. Solá-Solé, «Una composición bilingüe hispano-árabe en un cancionero catalán del s. XV», *Hispanic Review*, 40, 1972, p. 386-389.

² R. Aramon i Serra, «Algunes composicions bilingües en cançoners catalans», *Estudis Romànics*, IX, 1961, p. 85-126.

³ J. Massó Torrents al *Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca de l'Ateneu Barcelonés*, Barcelona, 1902, p. 1, anota: «en alguns fulls que el primer col·lector deixà en blanc, una mà un xic posterior va escriure-hi algunes obres catalanes i castellanes», però Concheff precisa: «Most of the Ms. is copied by a 15th century hand, but some additional fols, apparently lost from original, have been restored by a 16th century hand.» Tot i que es planteja el dubte de si tot el manuscrit és o no és copiat íntegrament al s. XV, com ja indicà Massó Torrents, l'hem considerat com si així ho fos, donat que era molt arriscat prescindir d'uns o d'altres folis.

letra ágil de la juventud del cancionero aparece distinta y algo temblona no sabemos cuánto tiempo después.¹

Com ja s'ha dit, el manuscrit fou descrit per J. Massó Torrents, i continuament ha estat objecte de l'atenció dels filòlegs; potser és l'únic dels cançoners de Barcelona presents a tots els repertoris moderns de poesia,² i recentment P. M. Cátedra³ n'ha publicat els pocs poemes encara inèdits.

Per les seves característiques és inevitable posar-lo en relació amb el Ms. 151 de la Biblioteca de la Universitat, el *Jardinet d'Orats*; ambdós són reculls plurilingües, scrigits d'un ambient social similar, no massa allunyats ni en el temps ni en l'espai; col·leccions privades de poesia -tot i que el *Jardinet* també conté peces en prosa- en les quals es copien, entre d'altres, les mestres de l'habilitat d'uns poetes que versifiquen en més d'una

¹ *Poemas castellanos de cancioneros bilingües y otros manuscritos barceloneses*, p. ix, (citada Cátedra, *Poemas castellanos*). A la pàgina xiii afegeix: «Ya advertió Massó Torrents que el manuscrito había sido relleno en el siglo XVI con canciones castellanas y catalanas. Pero no es una la mano posterior, ni estoy seguro de que pertenezcan las varias letras al siglo XVI. Me parece que los poemas que llevan mi número de orden XXII-XXXIII son de letra del más antiguo copista; los poemas XXXIV-XXXV aparecen copiados con posterioridad; distinta letra, acaso coetánea de la anterior, copia el nº XXXVI. Y las composiciones XXXVIII-XLII son de mano diferente de las anteriores y de la que copia el resto.»

² Dutton, *Catálogo-Índice*, BA1; Concheff, BOOCT, 455; Faulhaber, BOOST3, 6; Stenou-Knapp, XX; J. González Cuenca, «Cancioneros manuscritos del Prerrenacimiento», *Revista de Literatura*, XL, 1978, i M. Frenck, *Corpus*, que cita quatre composicions d'aquest cançoner n.ºs. 247A, 267, 338 i 339 del seu repertori.

³ *Poemas castellanos*.

llengua. El fenomen és ben complex; a les terres catalanes i a les acaballes del s. XV uns afeccionats a la poesia copien de la seva pròpia mà uns poemes que els mereixen atenció; com suggereix P. M. Cátedra¹ «estos cancioneros nacen en el ambiente ciudadano de los nuevos lectores, a los que no alcanza el código de lujo, ni -como tampoco en el siglo XVI- es suficiente el impreso, ni éste reúne las características necesarias de provisionalidad que requiere el lector-colector del siglo XV con militancia poética.»

El *Cançoner de l'Ateneu* conté, juntament amb poemes catalans, poemes paral·lelistics, i *villancicos* populars; nombrosos poemes anònims dels habituals a la *poesia de cancionero*, juntament amb obres com el *Maldezir de las donas* de Pere Torroella i les *Respuestas* de Gómez Manrique. El poema de Torroella, de tema misògin purament medieval està en relació amb la difusió de la *Belle dame sans merci* de Alain Chartier, la versió catalana de la qual apareix copiada en aquest mateix cançoner.²

Ms. 1

Descripció:

Paper, amb filigranes: 1.) Escala, aparentment amb tres esglaons

¹ *Poemas castelianos*, p. x.

² Alain Chartier. *La belle dame sans merci amb la traducció catalana del s. XV de fra Francesc Oliver*. Estudi i edició per Martí de Riquer, Barcelona, 1983. A la introducció comenta àmpliament la difusió d'aquest tema a les lletres catalanes i especialment als ambients barcelonins, especialment, p. xix-ii.

(podria tenir-ne quatre), tallada pel plec del full, eix horitzontal, 20 x 45 mm, f. 62, semblant a Briquet núm. 5908. 2.) Muntanya de tres pics dins d'un cercle del qual surt una creu, tallada pel plec del paper, eix horitzontal, 35 x 75 mm *, f. 63, similar a Briquet núm. 11854, documentada a Luca 1388, Pisa 1388-1390; similar a Valls Subirà núm. 1686, documentada el 1328. 3.) Basilisc amb ales i dues potes de tres ungles, tallada pel plec del paper, eix horitzontal, 35 x 45 mm, f. 69, semblant a Briquet núm. 2651 i 2653. 4.) Cap de bou amb una creu entre les banyes, tallada pel plec, eix horitzontal, 33 x 60 mm, f. 94. 5.) Corn de caça que penja d'un cordill, tallada pel plec del paper, eix horitzontal, 35 x 40 mm, f. 110, semblant a Briquet núm. 7799, documentada a Sanona 1466. 6.) Mà amb el dit gros separat, manca l'altre mig foli, no saben si diua o no flor, tallada pel plec del paper, eix horitzontal, 23 x 40 mm *, f. 61. 7.) Muntanya de tres cims coronada per una mitja lluna, surt 1 creu, tallada pel plec del full, eix horitzontal, 32 x 70 mm, f. 4. 8.) Cap d'home amb cabellera enrinxolada, li surt un traç amb una aspa, tallada pel plec del paper, eix horitzontal, 25 x 55 mm, f. 223, Briquet núm. 15674-15678, documentades a Provence, 1499, Genève, 1485 i Lautrec, 1466, respectivament; Valls Subirà núm. 1581 i 1582, documentada entre 1428 i 1430.

Folis totals: I + 236 + VII, numeració moderna, a llapis; folis 45v-47v., 54v., 55v-56v. i 76 en blanc. Dimensions 212 x 142 mm; 1 col., caixes: no en té de fixes. S'han tallat 2 folis entre els

66 i 67, 1 entre 66-69 i 2 entre els 75-76. Reclam horitzontal.

Enquadernació: moderna, en pergami, en bon estat

Conservació: bona, paper una mica afectat pels corcs.

Data: còpia XV

Antics posseïdors: Miquel Victorià Amer

Autor: Diversos autors

Títol: Cançoner del s. XV

Llengua: Castellà i català

Vers

Incipit

Text: 1r. Mossen [L]eonard [Sors] a L de Valsequa sobre la passió de *Jhesu Christi* ; 1r-1v. contra la sinagoga ; de spines forts li feren; 1v-2r. de dol me strena ; O nos dols fills; 2v-3r. a fet a vuy balansa ; Ex en axi com a dona

Explicit: 235r., 1 E si uols saber; 235r. [fi] en paradís sero; Amen; 235v (a)-(b) pages lo mercat ; e qui es abat; 235v. (b)-236r. (a) te bon vey ; molt bon manha; 236r (a)-(b) ha lahu ; ni tot lo que; 236r. (b)-236v. (a) aquets son honrats ; per dir veritats; 236v. (a)-(b) anar just ; anyell de mal; 236v. [fi] Venir hi deus por ; dolor amb al cor

Notes: A les fitxes duu la signatura 49-S-53 V-14. A la primera

guarda, de pergamí, molt deteriorada, hi ha restes d'escriptura. Foliació moderna a llapis. El Ms. acaba al foli 236. Més tard s'hi afegiren 7 folis + 2 de guardes, en aquests 7 folis -el 4 està relligat a l'inrevés, primer el verso, després el recto-, numerats a llapis amb xifres aràbigues per pàgines, s'ha copiat la taula del manuscrit.

Cançoner de l'Ateneu Barcelonès

1.1

60v.

Vos en cuyas manos viene

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. Versificació: abba; octosíl·labs; 1-4.

Edició: Valls i Taberner, xxvi

Bibliografia: Massó Torrents: 26, p. 23-24; Steunou-Knapp, *Bibliografia*, 26; Dutton, 2766.

Notes: Copiat al marge inferior del full.

1.2

61r. Rúbrica: Romans

Por los montes Perineos

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. Gènere: romanç. Versificació: rimen els versos senars (abcdbdeb); octosíl·labs; 1-8.

Edició: Valls i Taberner, xxvii

Bibliografia: Massó Torrents: 27, p. 24; Steunou-Knapp, *Bibliografia*, 27; Dutton, 2787.

Notes: Parla del Príncep de Viana.

1.3

61r. Rúbrica: Escorreguda

Vets si es grande dolencia

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. **Versificació:** aa bbba ccca; octosíl·labs; (2), 2-4.

Edició: Valls i Taberner, xxviii

Bibliografia: Massó Torrents: 28, p. 24; Steunou-Knapp, *Bibliografia*, 28; Dutton, 2788.

1.4

61r-62v.

Sepa quien li plaze crea

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà i llatí. **Versificació:** abab cddefab; octosíl·labs; (4) 12-8.

Edició: Valls i Taberner, xxix

Bibliografia: Massó Torrents: 29, p. 24; Steunou-Knapp, *Bibliografia*, 29; Dutton, 2789 G 1848.

Notes: 2 cobles copiades al marge del f. 61v. L'estrofa v. 3 «Tristis est anima mea» és en llatí i es repeteix a totes les estrofeus. Dutton li dona entrada a banda.

1.5

61r.

Son todas de poca edad

Autor: Pere Torroella.

Llengua: Castellà. Versificació: abbaodcd; octosíl·labs; 1-9.

Bibliografia: Massó Torrents: [29], p. 24; Steunou-Knapp, *Bibliografía*,; Dutton, 0043.

Notes: És una estrofa copiada al marge i ratllada que pertany al *Maldezir de las donas* de Torroella, copiat després en el manuscrit. Aquesta estrofa no apareix al seu lloc normal, sinó que també està copiada al marge i presenta variants.

1.6

62v-66v. Rúbrica: Maldezir que iso mosen Pere Torrohella de las muyeres con la respuesta que Gomes Manricho fiso en deffension dellas

Quien bien amando persigue

Autor: Pere Torroella.

Llengua: Castellà. Versificació: abbaodcd; octosíl·labs; 17-9,

Edició: Valls i Taberner, xxx

Bibliografia: Massó Torrents: 30, p. 24; Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 30; Dutton, 0043.

Notes: Porta també les cobles que va fer Gómez Manrique en resposta, que porten la rúbrica 66v «Respuesta»; les de Torroella porten la rúbrica «De maldezir». Text amb nombroses correccions. Hi ha

estrofes afegides als marges dels folis 65r, 65v i 66r.

1.7

62v-66v.

Conviene que se castigue

Autor: Gómez Manrique.

Llengua: Castellà. Versificació: abba d d c c d; octosíl·labs; 11-9.

Edició: Valls i Taberner, xxx

Bibliografia: Massó Torrents: 30, p. 24; Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 30; Dutton, 2770 R 0043.

Notes: Intercanvi de cobles amb Torroella. Veure registre anterior.

1.8

60r.

Muy gran fallimiento

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. Versificació: abab od c d e f g f; sexasil·labs; (4), 1-8.

Edició: Cátedra, *Poesías castellanas*, XXIV; Valls i Taberner, xliv

Bibliografia: Massó Torrents: 44, p. 27; Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 44; Dutton, 2771.

Notes: Cobla escrita amb una altra lletra.

1.9

60r. Rúbrica: Altre

Abūnque soy apartado,

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. Versificació: abab cdodebab; heptasil·labs i trisil·labs, cobla de 'pie quebrado'; (4) 1-8.

Edició: Cátedra *Poemas castellanos*, XXV

Bibliografia: Massó Torrents: 45, p. 28; Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 45; Dutton, 2772.

Notes: Dutton llegeix «Alixé» a la rúbrica i proposa corregir «Alixandre», és la mateixa <r> que a la paraula <gran> del poema anterior, sembla millor llegir «Altre».

1.10

80v. Rúbrica: Cancó

Fes me ora un plazer

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. Versificació: abba cdcdaba; octosil·labs; (4) 1-8.

Edició: Cátedra, *Poemas castellanos*, XXVI

Bibliografia: Massó Torrents: 46, p. 28; Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 46; Dutton, 2773.

1.11

80v. Rúbrica: Cancó

De ley vina mxi.

Autor: Anònim.

Llengua: Àrab. Versificació: aaa;; 1-3.

Edició: Cátedra, *Poesas castellanos*, XVII

Bibliografia: Massó Torrents: 47, p. 28; Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 47; Dutton, 2774.

Notes: Massó Torrents en el Cat. els donà com sicilians i també Aramon i Serra «Dues ...». Tampoc encertà la llengua J. M. Solá-Solé «Una...», que els donà com hispano-àrabs; Julio Samó va donar una altra traducció.

1.12

80v.

Quando vos veo senyora

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. **Versificació:** abcb adcd; octosíl·labs; 2-4.

Edició: Cátedra, *Poesas castellanos*, XVII; Frenk, *Corpus*, 339

Bibliografia: Massó Torrents: 48, p. 28; Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 48; Dutton, 4358 E 2774.

Notes: Són dues quartetes paral·lelístiques que duïen com «villancico» introductori el tercet en àrab.

1.13

81r.

E des que a vos me vencí

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. **Versificació:** abb cdcd; octosíl·labs; (3)

1-4.

Edició: Cátedra, *Poesas castellanos*, XXVIII

Bibliografia: Massó Torrents: 50, p. 28; Steunou-Knapp, *Bibliografia*, 49; Dutton, 2775.

1.14

82r.

Encara que non te lo digo,

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. **Versificació:** ab occb dddb eeeb; octosíl·labs; (2), 3-4.

Edició: Cátedra, *Poesías castellanas*, XXIX; Frenk, *Corpus*, 338

Bibliografia: Massó Torrents: 54, p. 29; Steunou-Knapp, *Bibliografia*, 50; Dutton, 2776.

1.15

88r. **Rúbrica:** Cançó

Dexatme par Dios star

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. **Versificació:** abab cdcdabab; octosíl·labs; 4, 1-8.

Bibliografia: Massó Torrents: 59, p. 30; Steunou-Knapp, *Bibliografia*, 59; Dutton, 0620.

1.16

88r. **Rúbrica:** Cançó

Y aquella del sancierro

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. Versificació: ab aodeb; 6 i 7 síl·labes; (2),
1-5.

Edició: Cátedra, *Poemas castellanos*, XXX

Bibliografia: Massó Torrents: 60, p. 30; Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 60; Dutton, 2777.

1.17

66v. Rúbrica: Canço

Senyores, ¿qué li diré?

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. Versificació: abba cdadabba; octosíl·labs;
(4), 2-8.

Edició: Cátedra, *Poemas castellanos*, XXXI

Bibliografia: Massó Torrents: 61, p. 30; Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 61; Dutton, 2778.

1.18

89r. Rúbrica: Cancó

Si vivo con mal,

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. Versificació: abab cdcdabab; 7 síl·labes;
(4), 1-8.

Edició: Cátedra, *Poemas castellanos*, XXXII

Bibliografia: Massó Torrents: 62, p. 30; Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 62; Dutton, 2779.

1.19

89r. Rúbrica: Cançó

A vos, graciosa donzella,

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. Versificació: aa bbba; cctosíl·labs; 2, 1-4.

Edició: Càtedra, *Poesias castella. es*, XXXIII

Bibliografia: Massó Torrents: 63, p. 30; Steunou-Knapp, *Bibliografia*, 63; Dutton, 2780.

1.20

90r-91r.

Ora may que ffora'n ço

Autor: Anònim.

Llengua: Italià. Versificació: abba cdcd dbba; heptasíl·labs però hi ha versos de 8 i 9 síl·labes; (4), 8-8.

Bibliografia: Massó Torrents: 65, p. 31; Steunou-Knapp, *Bibliografia*, 65

Notes: Aramon i Serra, «Dues ...», p. 180-185; G. Volpi, *Poesie popolari italiane del s. XV* p. 30 i ss; F. Novati, *Sopra una antica storia lombarda di Sant'Antonio di Vienna*, p. 754 n. 2. Datada aproximadament al s. XIV.

1.21

91r-91v.

Adxo visto lo mapamundi

Autor: Anònim.

Llengua: Italià. Versificació: abba ododdeea; heptasil·labs, però hi ha versos de 8 síl·labes; (4), 2-8.

Bibliografia: Massó Torrents: 66, p. 31; Steunou-Knapp, *Bibliografia*, 66

Notes: Aramon i Serra, «Dues ...» p. 186-188. E. Alsivi, *Canzonete Antiche*; F. Novati, op. cit. p. 753 núm. 2 i D'Ancona, *La poesia popolare italiana*, p. 431. Datada entre 1443-1458.

1.22

173r-174r. Rúbrica: Ihs. Cobles ffetes per Simon Pastor

Omne rarum preciossum

Autor: Simon Pastor.

Llengua: Castellà i llatí. Versificació: abbaacca; octosíl·labs; 7-8, 1-4.

Bibliografia: Massó Torrents: 148, p. 50; Steunou-Knapp, *Bibliografia*, 152; Dutton, 2781.

Notes: Cobles en llatí i castellà, reproduïen fragments llatins que també apareixen en un poema de les mateixes característiques del «Jardinet d'Orats», manuscrit de la Biblioteca Universitària.

1.23

193v. Rúbrica: Cançó

Honesta dama sentida,

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. Versificació: abab cddeabab; octosíl·labs; (4) 1-8.

Edició: Cátedra, *Poesías castellanas*, XXXIV

Bibliografia: Massó Torrents: 169, p. 55; Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 176; Dutton, 0005.

1.24

193v. Rúbrica: Cancó

Pues que non soys para mí,

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. Versificació: abba dedeabba; octosíl·labs;
(4) 1-8.

Edició: Cátedra, *Poesías castellanas*, XXXV

Bibliografia: Massó Torrents: 170, p. 55; Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 177; Dutton, 2782.

1.25

194r. Rúbrica: Cancó

Sano es a mi querer

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. Versificació: abba cdedbaba; octosíl·labs;
(4) 1-8.

Edició: Cátedra, *Poesías castellanas*, XXXVI

Bibliografia: Massó Torrents: 171, p. 56; Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 178; Dutton, 2783.

1.26

201r-202r. Rúbrica: Coblas quien deve sser el galan

Non tenendo que fazer

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. **Versificació:** abbaacca; octosíl·labs; 14-8 i finida.

Bibliografia: Massó Torrents: 186, p. 59; Steunou-Knapp, *Bibliografia*, 195; Dutton, 0141.

1.27

203r (b).

Paras mientes a mis ojos

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. **Versificació:** abb cdcdabb effe; octosíl·labs; 3-3, 7, 4.

Edició: Cátedra, *Poemas castellanos*, XXXVII

Bibliografia: Massó Torrents: 186, p. 59; Steunou-Knapp, *Bibliografia*, 197, Dutton, 2784.

Notes: Cobla escrita al marge i amb nombroses correccions. Text a 2 columnes.

1.28

210r (a). **Rúbrica:** Cansión de Silvera

Pena, pesar, ni plazer,

Autor: Silvera.

Llengua: Castellà. **Versificació:** abaab cdcdabaab; octosíl·labs; (5), 1-9.

Edició: Cátedra, *Poemas castellanos*, XXXVIII

Bibliografia: Massó Torrents: 198, p. 62; Steunou-Knapp, *Bibliografia*, 210; Dutton, 2785.

1.29

210r (a). **Rúbrica:** Otra suya

No puedo servir,

Autor: Silvera.

Llengua. Castellà. **Versificació:** abab cdcdabab; sexasíl·labs; (4), 1-8.

Edició: Cátedra, *Poemas castellanos*, XXXIX

Bibliografia: Massó Torrents: 199, p. 62; Steunou-Knapp, *Bibliografia*, 211; Dutton, 2786.

1.30

210r (a)-(b). **Rúbrica:** Otra

Ya, senyora, bien sería

Autor: Silvera.

Llengua: Castellà. **Versificació:** aabaaba cdcdabaaba; octosíl·labs i tetrasíl·labs, cobla de 'pie quebrado'; (7), 1-11.

Edició: Cátedra, *Poemas castellanos*, XL

Bibliografia: Massó Torrents: 200, p. 62; Steunou-Knapp, *Bibliografia*, 212; Dutton, 2787.

1.31

210r (b). **Rúbrica:** Esta cobla fue enviada a una dama por que dava

mexas laores al escribir de un jentil hombre mas no queria satis-
facerlo segundo el su mereser

Si fuesen bien favoridas

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. Versificació: abaabodcccd; octosíl·labs;
1-10.

Edició: Cátedra, *Poemas castellanos*, XLI

Bibliografia: Massó Torrents: 201, p. 62; Steunou-Knapp, *Biblio-
grafia*, 213; Dutton, 2788.

Notes: Sembla afegida després

1.32

210r (b). Rúbrica: Otra sparsa hadonde sse falla el nombre della
en la cabesa de los siete bordones prinsipales da cobla prasiente
Bien que te plasen mis males,

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. Versificació: ababcdede; octosíl·labs i
tetrasíl·labs, cobla de 'pie quebrado': 1-9.

Edició: Cátedra, *Poemas castellanos*, XLII

Bibliografia: Massó Torrents: 202, p. 62; Steunou-Knapp, *Biblio-
grafia*, 214; Dutton, 2789.

1.33

221r. Rúbrica: Canción

¿Quándo acabará ventura

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. Versificació: aa bbba ccca ddda eeea;
octosíl·labs; (2), 4-4.

Edició: Cátedra, *Poemas castellanos*, XLIII

Bibliografia: Massó Torrents: 212, p. 65; Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 230; Dutton, 2790.

Notes: Dutton i Steunou-Knapp «¿Quando acabará tristura».

1.34

221v-222r. Rúbrica: Otra

No puedo apartarme

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. Versificació: aba cccba dddba fffba gggba;
sexasíl·labs; (3), 4-5.

Edició: Cátedra, *Poemas castellanos*, XLIV; Frenk, *Corpus*, 247 A

Bibliografia: Massó Torrents: 213, p. 65; Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 231c; Dutton, 2791.

Notes: La rima del tercer vers de les estrofes és assonant, mentre que la resta de les rimes són perfectament consonants.

1.35

222r. Rúbrica: Feta per Johan de Masdovellas

Sin causa me dais tal pena

Autor: Joan de Masdovelles.

Llengua: Castellà. Versificació: abb cddeabb; octosíl·labs; (3),
1-7.

Edició: Cátedra, *Poemas castellanos*, XLV

Bibliografia: Massó Torrents: 214, p. 65; Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 232; Dutton, 2782.

1.36

222v-223r. **Rúbrica:** Estas dos coplas fizo un gentil hombre de casa del senyor almirante por la fija de niser Faloon

Ante vuestra senyoria

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. **Versificació:** abaabcdccd; octosíl·labs; 2-10.

Edició: Cátedra, *Poemas castellanos*, XLVI

Bibliografia: Massó Torrents: 215, p. 65; Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 233; Dutton, 2783.

1.37

223r. **Rúbrica:** Cansión

Dizen que fago follía

Autor: Diego Enriquez

Llengua: Castellà. **Versificació:** abba cdcdadaa; octosíl·labs; (4), 1-8.

Bibliografia: Massó Torrents: 216, p. 66; Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 234; Dutton, 0021.

1.38

226r. **Rúbrica:** Cansión

Pues que parto no partiendo

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. Versificació: *abaab cdcdabaab*; octosíl·labs;
(5), 1-9.

Edició: Cátedra, *Poemas castellanos*, XLVII

Bibliografia: Massó Torrents: 218, p. 66; Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 236; Dutton, 2794.

1.39

226r. Rúbrica: Otra

Quanto más miro las bellas,

Autor: Anònim.

Llengua: Castellà. Versificació: *abab cdcdabab*; octosíl·labs;
(4), 1-8.

Edició: Cátedra, *Poemas castellanos*, XLVIII

Bibliografia: Massó Torrents: 219, p. 66; Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 237; Dutton, 2795.

BIBLIOGRAFIA

1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT

1.1 Catàlegs de la Biblioteca

J. Massó Torrents, *Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca de l'Ateneo Barcelonès, format per*, p. 1 i ss.

1.2 Repertoris bibliogràfics

Concheff, BOOCT, 455

J. González Cuenca, «Cancioneros manuscritos del Prerrenacimien-

to», *Revista de Literatura*, XL, 1978, p. 177-215

Dutton, *Catálogo-Índice*, BA1

Faulhaber, *BOOST3*, 6

Steunou-Knapp, *Bibliografía*, 001

2 EDICIONS

2.1 Del manuscrit

R. Aramon i Serra, «Algunes poesies bilingües en cançoners catalans», *Estudis Romànics*, IX, 1961, p. 85-126

R. Aramon i Serra, «Dues cançons populars italianes en un manuscrit català quatrecentista», *Estudis Romànics*, I, 1947-1948, p. 159-188

Cátedra, *Poesas castellanos*, p. ix-xv i p. 41-59

M. Frenk, *Corpus*, p. 1170

José M. Solá-Solé, «Una composición bilingüe hispano-árabe en un cancionero catalán del s. XV», *Hispanic Review*, 40, 1972, p. 386-389

F. Valls Taberner, «El cançoner del s. XV de l'Ateneu Barcelonès», (tirada a part del *Butlletí de l'Ateneu Barcelonès*, I, 1915)

514 [Petrarca, *Trionfi*, amb comentaris en català]

Molt és el que s'ha escrit ja sobre la fortuna de Petrarca a les lletres europees. Les seves obres foren copiades, imitades, i com és el cas que aquí tenim, comentades. Hi hagué més d'un comentari medieval a *I trionfi*.¹ Aquí una mà anònima, potser valenciana, ha explanat amb caligrafia cursiva, molt posada i acurada per tal de fer-la d'ús librari, el comentari de Francesco Ilicino, emprant per a la seva feina dues tintes: la vermella per al text italià i la negra per al comentari, fent també més grossa i posada la lletra dels versos italians. Sembla, però, que un cop acabada la feina del copista, no se'l dedicà la mateixa atenció: l'il·luminador no omplí els espais buits destinats a les caplletres i el relligador confongué l'ordre dels quaderns, fent que l'ordenació que ens ha arribat no sigui ni de bon tros la correcta.

D'aquest canvi d'ordre ve un dels problemes a l'hora de descriure el manuscrit; quin ordre seguir: el que ens ha arribat, o bé l'ordre correcte? Els fulls als quals afecta el desordre van, davant i darrera, numerats amb xifres romanes (I al XV) a l'inici i (I-V) al final, la qual cosa complica encara més la identificació dels folis per referència al número que tenen. Malgrat que és

¹ Paola Cavenaghi Campari n'esmenta tres de publicats al s. XV, «Un commento quattrocentesco inedito a *I trionfi* del Petrarca», estr. de *L'Archiginnasio*, XVI, 1921, p. 148-161.

preferible que la numeració vagi de l'1 al final, tota seguida i segons l'ordre actual del còdex, aquí s'ha respectat la foliació escrita al manuscrit, i així quan es citen els darrers folis numerats en romans es fa seguir cada xifra d'un apòstrof (l') i a l'hora de donar les referències a Inc., Exp., es donen aquelles que consideren les tres seccions del llibre¹ tal i com és avui.

Un cop aclarat aquest aspecte purament metodològic, val a dir dos mots sobre la part que aquí interessa del manuscrit: els versos italians. El text reproduït inclou uns versos pseudo-petrarquescos, que comencen «Nel cor pien d'amarissima dolceca»; aquesta composició ja no figura a les edicions modernes, però solia acompanyar el poema a tot el s. XVI. Massó Torrents comenta àmpliament les peculiaritats del text, assenyalant els versos que manquen.² No sembla que modernament s'hagi ocupat ningú d'aquestes versions de *I trionfi* amb comentari i, és per això que tota la bibliografia que es dona té una antiguitat considerable. Llevat d'un estudi molt recent, fet per David Romano, que tracta sobre el manuscrit de l'Ateneu, proposant-ne la filiació i datant-lo entre els segles XV-XVI.³

¹ Ja definides per Massó Torrents al *Catàleg*, p. 56 i ss.

² *Catàleg*, p. 57-60, indica els versos inicials perduts, i els que manquen per haver-se perdut folis del manuscrit.

³ David Romano, «Acerca del Ms. del Ateneo Barcelonés de los *Triunfos de Petrarca*», *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, XLI, 1987-1988, p. 5-18.

Ns. 2

Descripció:

Paper, amb filigranes: 1.) Guant amb una flor de cinc pètals, Tallada pel plec del paper, eix Horitzontal, 30 x 85, f. 2.

Folis totals: 258, moderna, a llapis. Dimensions 300 x 212 mm; 1 col., caixes: [30 + 191 + 79] x [35 + 115 + 80] mm; 32 línies per pàgina; primera línia escrita; reglura punta seca. Reclam horitzontal, al marge inferior dret.

Enquadernació: en pergami sobre taula, tapes gruixudes i en bon estat

Ornamentació: s'ha deixat en blanc l'espai per a les caplletres. Text italià en vermell, comentaris catalans en tinta negra.

Conservació: bona.

Data: còpia XV fin. catàleg XV fin.

Antics possessors: Miquel Victorià Amer

Folis obra: 258

Autor: Francesco Petrarca

Títol: [I trionfi] (amb comentaris en català)

Llengua: Italià

Data oració: 1356-1374 Data còpia: XV fin.

Vers (comentari en prosa)

Incipit

Text: 1r. que anaren contra los cartaginesos; 1r-1v. Romulo de acorne ; rey de Conuesia; 1v-2r. combatent animo;sament contra Anibal; 11v-111r. punir Ffabio e a ; summa difficultat (...) 1111v. [fi de la primera secció] egregies obres on diu ; Capitulo secundo Triumphii ffame; 1r. [inici segona secció] [D]a poi che morti triumpho; 1r-1v. es necessaria altra; 1v-2r. obseruada On diu ; da man dextra; 2v-3r. Cesar no y volgue consentir ; mas per si matex

Explicit: 239r. luce sedet custos; 239r. [fi] Temistocle com damunt; 239v-240r. de la lengua la;tina tractada on en lo precedent; 240r-240v. de aquelles paraules ; presa vna temprada; 240v. [fi de la segona secció] la cara de la dura terra; 1'r.,1 [inici tercera secció] la qual es lo repos; 1v'r.,1 y valgue molt en art; 1v'r-1v'v. trihunffar dels sam;nites March Curio; 1v'v-V'r. segueix lo poeta dient ; Et Valerio Coruino; V'r-V'v. y March Anthoni ; en los camps; V'v. [fi tercera secció] mata Asdrubal on diu [incomplet]

Notes: A les fitxes duu la signatura 4t-S-53 II-4.

Inclou la composició pseudo petrarquessa *Nel cor pien d'amarissima dolceca*, f. 240.

BIBLIOGRAFIA

1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT

1.1 Catàlegs de la Biblioteca

J. Massó Torrents, *Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca de l'Ateneu Barcelonès, format per*, p. 56-61

1.2 Repertoris bibliogràfics

BOOCT, 818

1.3 Altres manuscrits que contenen l'obra

BOOCT, 817

3 ESTUDIS

3.1 Sobre el manuscrit

Olwer, Nicolau d' «Manuscrits catalans dei *Trionfi*», *Studi Medievali*, 1928, p. 186-188

Romano, D. «Acerca del Ms. del Ateneo Barcelonès de los *Trionfi* de Petrarca», *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, XLI, 1987-1988, p. 5-18

Sanvisenti, B. *I primi influssi*, Milano, 1902, p. 417-422

3.2 Sobre l'obra

Cavenaghi Campari, P. «Un commento quattrocentesco inedito a *I trionfi* del Petrarca», estr. de *L'Archiginnasio*, XVI, 1921, p. 148-161

5. BIBLIOTECA DE CATALUNYA

815 Cançoner Vega-Aguiló, I

Descrit nombroses vegades, el *Cançoner Vega-Aguiló* és un manuscrit en paper relligat en dos volums, els manuscrits 7 i 8 de la Biblioteca de Catalunya. El seu interès dins d'aquest repertori és, diguem-ne, secundari, ja que recull principalment l'obra de poetes catalans del s. XIV de l'escola trobadoresca catalana (entre els trobadors clàssics i la que ja considerarem com poesia catalana), alguns de valor notable i altres no tant, però en conjunt és una antologia de la poesia anterior a Ausiàs March, la més important que ens ha arribat, més si tenim en compte que molts poetes només ens són coneguts per aquest testimoni. Recentment, Pere Bohigas¹ s'ha ocupat d'editar les nombroses composicions de fra Joan Basset, Joan Casanasses, Mossèn Ivany, Jacme Rovira, Vicenç Comes, Pere Tresfort, Joseta, Lluís Ycart, Pere de Rius, Joan Ramon Ferrer, Ramon Cornet, Figueres, Melcior de Gualbes, Jutge d'Aurena, Pere Català i Jacme Bonet, algunes encara inèdites. Tots aquests poetes escriuen en una llengua híbrida, ja bastant catalanitzada, tot i que d'alguns se'ns diu que guanyaren la flor a Tolosa.

Ens ocuparem aquí de descriure el manuscrit en el seu estat ac-

¹ P. Bohigas, *Lírica trobadoresca del segle XV*, Barcelona, 1988.

tual,¹ farem esment a tots els poemes de trobadors clàssics que el *Cançoner Vega-Aguiló* copia, omitint els dels poetes catalans del s. XIV, citats en el paràgraf anterior, per molt que la seva intenció fos la d'escriure en la llengua dels seus models. Entre tots els poemes que aquí es relacionaran convé donar atenció especial a dos d'ells: un perquè és testimoni únic (el poema de Cerverí, 7.25);² l'altre és el poema d'Arnaut de Marueih, «/yoi com celh qui·z aime no·s amatz», que presenta una estructura estròfica diversa de la que normalment se'l coneix (7.5).³ També cal fer esment d'alguns poemes que presenten irregularitats, mancant-los versos. 7.9 «Tres enamichs e dos mals senhors ay» diu la tornada:

A la valent contessa de Proensa
 car ses afany d'onor e de saubença
 el ditz cor les semblant de plasença
 en ma chançon comandech que l' l'a trames

i el 7.22 «Ar pren comgat per tostemps de xantar», li manca un vers a la primera estrofa:

Ar pren comgat per totstems de xantar
 e laix solaç e gaug ez [...]
 e viure trist e maurits ab cos [...]
 per tostemps mays que [...] conue a ffar

¹ Com sempre farem esment a la foliació més moderna que, com ja diu Pere Bohigas, pot ésser obra de Massó i Torrents.

² Es dona en negreta la referència interna a un registre del repertori 7. -la signatura actual- i 25 el nombre d'ordre dins dels poemes aquí citats.

³ Afegeix una estrofa de set versos amb les mateixes rimes, com fan altres dos manuscrits citats per Johnston, *Les poésies lyriques du troubadour A. de Maureuil*, p. xxxi-xxxiii: U Florència, Bib. Laurenziana, Plut. XLI Cod. 43 i c Florència, Bib. Laurenziana, Plut. XC, inf. 26. Caldria esbrinar si tenen alguna relació, ja que l'editor, tot i considerar una vintena de manuscrits, no cita el manuscrit Vega-Aguiló en fer l'edició crítica. Vegeu el text crític del poema en l'edició, p. 50-57.

pus mort es heys que's hom no pot blasmar
se nulha re qu'il sia malestan

D'altres, que porten versos de més, com el 7.4 «Amor e com es de me» que presenta 2 tornades de 4 versos en lloc d'una, i el 7.14 «Amors e que'uses vigayre» amb 1 vers de més a la IV cobla, li manquen, però, les tornades.¹

Cal assenyalar, respecte de les probatòries, que en aquest cas haurien de donar conjuntament les dels manuscrits 7 i 8 (inici del ms. 7 i final ms. 8 [fols. xx-ccxiiij de la numeració antiga]). Es donaran aquí, però, les usuals de principi i final.

Dissortadament el manuscrit no està en un estat òptim de conservació, sobretot per efecte de la humitat; una part del text és pràcticament il·legible en condicions normals.²

Ms. 7

Descripció:

Paper amb filigranes. 1) Muntanya de tres cims dins d'un cercle, coronada per una creu, centrada en el foli, eix vertical, f. 1. Dim. 80 x 30 mm; no s'assembla a cap de les recollides per Briquet, sinó és a la 11892, que no té els punts de fixació de la

¹ Al 7.15 «Dompna yen vos son misstagiers», a més de presentar variacions en l'ordenació de les cobles, li manquen el vers 5 a les cobles VII i IX i a les tornades.

² Ha estat descrit diverses vegades; com recull Pere Bohigas, hi ha 2 descripcions especialment completes: la de Massó i Rubio [BBC, I, 1914, p. 49-70] i la de Pere Bohigas, [«El cançoner ...» p. 115-138] qui amb l'ajut dels raigs ultra-violeta ha pogut llegir bona part dels textos esborrats per la humitat.

figura, filigrana documentada a Savoia, 1412; Montluel, 1414; Sourg, 1418 i Gènes, 1419. 2) Lletra « majúscula, coronada per una creu, centrada en la pàgina, eix vertical, foli 122, dia. 80 x 35 mm. Similar a la 8348 de Briquet, d'origen italià, documentada a Bolonia, 1295-1299. 3) Cap de bou, centrat al foli, eix vertical, foli 165. Dia. 55 x 30 mm. No s'assembla a cap de les descrites per Briquet, Valls ni Piccard.¹ Bohigas anota dues filigranes més: el cap de boc i el porc espí.²

Folis totals: 175, manquen 18 al començament; estan en blanc els folis 40v-41v., 54v. i r., 96v., 147v., 150v., 160v., 162v., 167v. i 172v. Hi ha una foliació antiga en xifres romanes que va del xx al ccxiiij, en part tallada al relligar; es va tallar un foli entre els xcxvii i xcxviii de la foliació antiga, i hi ha algun salt en aquella numeració;³ hi ha també una altra numeració moderna, en llapis, feta segurament per Massó Torrents.⁴ Dimensions 275 x 200

¹ Gerhard Piccard, *Ochsenkopf-wasserzeichen*, Stuttgart, 1988.

² [Art. citat, p. 118] En canvi, a la descripció que fa del Cançoner Vega-Aguiló, Ms. 7 i 8, a *Lírica trobadoresca del segle XV*, p. 7, només esmenta la filigrana del turó sobremuntat per la creu.

³ Vegeu P. Bohigas, *Lírica trobadoresca del segle XV*, p. 7-19.

⁴ Les referències que donen J. Massó Torrents i J. Rubió i Balaguer, «Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca de Catalunya», *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, p. I, 1914, p. 49-70, duen una doble numeració: la foliació antiga en xifres romanes i una altra que fa referència a la paginació; també és així a Pere Bohigas, *Lírica trobadoresca del segle XV*, «Els mss. 7 i 8 de la Biblioteca de Catalunya (...) compten amb 350 + 351-710 pàgines numerades modernament amb llapis.», p. 7.

mm; 1 col. No es veuen caixes traçades, la taca d'escriptura ocupa, aproximadament, 180/200 x 102 mm, amplada segons la mida del vers, amb ± 30 línies per pàgina, si les mesurem al f. 6 tenim: [30 + 180 + 65] x [58 + 102 + 40] mm.

Enquadernació: moderna, a l'antiga relligadura es llegia a la teixa: «I Cancione Catalan». Abans els ms. 7 i 8 formaven un sol volum, ja en mal estat; en ésser relligat de nou es va canviar l'ordre d'alguns folis.¹

Ornamentació: No hi ha cap tipus d'ornamentació al volum.

Conservació: volum bastant deteriorat.

Data: còpia 1420-1430²; al catàleg: s. XIV ex.

Antics posseïdors: Marià Aguiló, abans M. d'Amat i Josep de la Vega.

Copista: copiat per mà catalana

Folis obra: 1r-175v.

Autor: Diversos autors

Títol: [Cançoner Vega-Aguiló]

Llengua: Provençal i català

¹ Vegeu J. Massó Torrents i J. Rubió i Balaguer, «Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca de Catalunya», *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, p. I, 1914, p. 49, i també el que s'ha dit en parlar de les probatòries.

² Data cif. Pere Bohigas, *Lirica trobadoresca del segle XV*, p. 29.

Vers**Incipit**

Text: 1r. Acors son velh car de merce; 1v-2r. de glay ; que
yeu me cuydey; 2v-3r. leyal e pura ; [primera estrofa del
fol. 3r. il·legible]¹

Explicit: 174r. [...] me clam: 174r. [fi] [tallat]; 174v-175r.
denant si sia ; Ab son [...] ne vey; 175v., 1 Cobla tramesa;
175v. [fi] dos cors ensemps de st luca [...] [lletra d'una
altra mà]

BIBLIOGRAFIA**1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT****1.1 Catàlegs de la Biblioteca**

J. Massó Torrents i J. Rubió i Balaguer, «Catàleg dels manuscrits
de la Biblioteca de Catalunya», *Butlletí de la Biblioteca de
Catalunya*, p. I, 1914, p. 49-70

1.2 Repertoris bibliogràfics

Bartsch, *Grundriss*, 25,1 i 184,1

A. Jeanroy, *Bibliographie*, p. 30 (el sigla v)

Pillet - Carstens, *Bibliographie*, p. xxiii

Riquer, *Història*, I, p. 28

Riquer, *Los Trovadores*, I, p. 13

2 EDICIONS

¹ La humitat ha maltractat tant aquest cançoner que a penes
es llegeixen les primeres línies de cada foli, així hi ha proble-
mes per llegir el nom dels autors i la primera cobla de cada foli.

2.1 Del manuscrit

Lirica trobadoresca del segle XV. Joan Basset i altres poetes inèdits del Cançoner Vega-Aguiló (Ed. Pere Bohigas) Barcelona, 1988

A. Pagès, «Poésies provenço-catalanes inédites du manuscrit Aguiló. I La versio de Bernat de So. II Nouvelles rimées de Jacme et Pere Marc» (2 fasc.) Paris, 1928

3 ESTUDIS

3.1 Sobre el manuscrit

P. Bohigas, «El cançoner ...», p. 115-138

Massó i Torrents, J., «La cançó provençal ...», p. 423-431

Massó i Torrents, J., «Bibliografia», p. 62-76

Massó i Torrents, J., *Repertori*, I, p. 13-14

Milà i Fontanals, M., *Poètes lyriques catalans* (O.C. III, p. 441-473 i ss.)

Cançoner Vega-Aguiló, ms. 7 Ve-Ag-I. Poemes

7.1

19r-19v. Rúbrica: Guillem de Cabestany

Lo dolç cossire

Autor: Guillem de Cabestany.

Llengua: Provençal. Gènere: cançó. Versificació:

ababababccodcc; 4'6 4'6 4'6 4'6 6 6 6 6'6'6 6; 6 d 15

Bibliografia: *Catàleg*, 26, p. 52; P. Bohigas, «El cançoner ...» [23], p. 120; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [25], p. 9; Pillet

213, 5; Frank 247: 2

Edició: *Les chansons de G. de Cabestanh*, p. 13

Notes: Els sis primers versos gairebé il·legibles i el setè en part; és borrós el final del vuitè i novè. Falten les estrofes V i VI i les tornades. L'ordre al manuscrit és I, II, IV i III.

7.2

19v. Rúbrica: *Esparça*

Mantz homens son en est mon quez estan

Autor: Peire Cardenal.

Llengua: Provençal. Gènere: sirventés. Versificació: ababccdd;
10 10 10 10 10 10 10 10; 6 u 8, 2-4.

Bibliografia: *Catàleg*, 28, p. 52; P. Bohigas, «El cançoner ...» [26], p. 121; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [28], p. 9; Pillet 335, 57; Frank 382: 13

Notes: Només hi ha una cobla copiada, que pertany al poema «Tostemps azir falsetat et engan».

7.3

20v. Rúbrica: *Partimens*

Amichs N'Arnaut cent dompnes de peratge

Autor: Ramon Berenguer V, comte de Provença.

Llengua: Provençal. Gènere: sirventés. Versificació: ababcccb;
10'10'10'10'10 10 10'10'; 2 u 8, 2-4.

Bibliografia: *Catàleg*, 31, p. 52; P. Bohigas, «El cançoner ...»

[28], p. 121; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [30], p. 10; Pillet 184, 1; Frank 368: 2

7.4

22r-23v.

Amors e com es de me

Autor: Cadenet.

Llengua: Provençal. Gènere: cançó. Versificació: abba²cd²defef;
7 7 7 7 7' 7 7' 7 7 7' 7 7'; 5 u 12, 1-4 [En el ms. dues tornades de
4 versos.]

Edició: Riquer, *Los trovadores*, III, p. 1228-1230, dona el text
d'aquest poema amb les dues tornades, però canviant l'ordre.

Bibliografia: *Catàleg*, 33, p. 52; P. Bohigas, «El cançoner ...»
[30], p. 121; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [32], p. 10; Pillet
106, 7; Frank 619: 1

7.5

23v-24v.

Ayçi com celh qui·z aim·e no·s amatz

Autor: Arnaut de Maruelh.

Llengua: Provençal. Gènere: cançó. Versificació: abba²aacc; 10 10
10 10 10 10 10; 5 u 7, 2-3.

Edició: R. C. Johnston, *Les poésies lyriques du troubadours A. de
Maureuil*

Bibliografia: *Catàleg*, 34, p. 52; P. Bohigas, «El cançoner ...» [31], p. 121; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [33], p. 10; Pillet 30, 3; Frank 495: 2

Notes: Estrofes II i V llegibles a mitges, sis estrofes de set versos, vegeu la introducció a aquest manuscrit. Veg. també Bartsch, *Grundriss*, 30, 3 i R. C. Johnston, *Les poésies lyriques du troubadours A. de Maureuil*, p. xxxi-xxxiii.

7.6

35r-35v. **Rúbrica:** En Blancacit

Si·m fay [amor ab fizel cor amar]^a

Autor: Blacasset.

Llengua: Provençal. **Gènere:** cançó. **Versificació:** abbaccdd; 10 10 10 10'10'10 10; 5 u 8. 1-4.

Bibliografia: *Catàleg*, 44, p. 53; P. Bohigas, «El cançoner ...» [40], p. 121; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [43], p. 10; Pillet 96, 11; Frank 577: 96

Notes: Estrofa I il·legibles els segons hemistiquis dels versos 2 i 3; estrofa IV il·legibles els versos 1 i 2; vers 3, llegible a mitges.

7.7

36r-36v. **Rúbrica:** Folquet de Marcelha

Per Deu, amors, [ben saubet veramen]

Autor: Folquet de Marselha.

^a de molt mal llegir.

Llengua: Provençal. Gènere: cançó. Versificació: abbaçddc; 10
10 10 10 10'10 10 10'; 5 u 8, 2-4.

Bibliografia: *Catàleg*, 45, p. 54; P. Bohigas, «El cançoner ...»
[41], p. 121; P. Bohigas, *Lírica trobadoresca*, [44], p. 10; Pillet
155, 16; Frank 624: 20

Notes: Els tres primers versos de les estrofes I i IV només són
llegibles a mitges. S'ha copiat una sota tornada: «Cortesia non
es ...»

7.8

37r-37v. Rúbrica: Folquet de Marcelha

Si tot me suy trop [tard apercebutz]

Autor: Folquet de Marselha.

Llengua: Provençal. Gènere: cançó. Versificació: abbaçdde; 10
10'10'10 10'10'10 10'; 5 u 8, 2-4.

Edició: Riquer, *Los trovadores*, I, p. 596-598.

Bibliografia: *Catàleg*, 46, p. 54; P. Bohigas, «El cançoner ...»
[42], p. 121; P. Bohigas, *Lírica trobadoresca*, [45], p. 11; Pillet
155, 21; Frank 573: 2

Notes: Els segons hemistiquis dels dos primers versos de l'estrofa
I són gairebé il·legibles, com els versos 1 i 2 de l'estrofa IV.
Manca la segona tornada.

7.9

38r-38v. Rúbrica: Jachme Scriva^o

Tres enamichs e [dos mals] senyors [ay]

Autor: Uc de Sant Circ.

Llengua: Provençal. **Gènere:** cançó. **Versificació:** ababbccdd; 10
10'10 10'10'10 10 10 10: 5 d 9, 1-5.

Bibliografia: *Catàleg*, 47, p. 54; P. Bohigas, «El cançoner ...»
[43], p. 121; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [46], p. 11; Pillet
457, 40; Frank 335: 3

Notes: (*) De molt mal llegir. P. Bohigas [46], p. 11 dóna: «Jacme
Scrivà (Correc.: Uc de Saint Circ)». Porrosos i mig il·legibles
els versos 1 i 2 de les estrofes I i IV. Manca un vers de la
tornada. (Vegeu la introducció a aquest manuscrit.)

7.10

46v-47v. **Rúbrica:** Autra

Ab joy mou lo verc e·l començ

Autor: Bernart de Ventadorn.

Llengua: Provençal. **Gènere:** cançó. **Versificació:** abbaccdd; 8 8
8 8 7'7'10 10; 7 u 8, 2-4.

Bibliografia: *Catàleg*, 52, p. 54; P. Bohigas, «El cançoner ...»
[50], p. 122; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [53], p. 11; Pillet
70, 1; Frank 577: 239

Notes: Estrofes II i V, borrosos els segons hemistiquis dels 3
primers versos. Hi manquen les tornades.

7.11

50r-50v. **Rúbrica:** N'Uch de Sent Circh

Nuls homs no sap d'amich fins l'a perdut

Autor: Uc de Sant Ciró.

Llengua: Provençal. Gènere: cançó. Versificació: abbaodd; 10
10 10 10 10'10 10 10'; 5 u 8, 1-4.

Bibliografia: *Catàleg*, 58, p. 54; P. Bohigas, «El cançoner ...»
[54], p. 122; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [57], p. 11; Pillet
457, 26; 457, 13; Frenk 624: 36

7.12

51r-51v. Rúbrica: Alba

Eras diray ço queus dey dir(*)

Autor: Anònim.

Llengua: Provençal. Gènere: alba. Versificació: aabaabccdcdeef
+ refrà; 8 8 8 8 8 8 4 4 4 4 4 4 4 4; 3 s 16 + refrà.

Edició: Riquer, «Alba trobadoresca...», *Revista de Filologia Espa-
ñola*, 34, p. 157-165.

Bibliografia: *Catàleg*, 59, p. 55; P. Bohigas, «El cançoner ...»
[55], p. 122; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [58], p. 11; Pillet
461, 25a; Frank 112 bis: 1

Notes: (*) Edició 'Aras'.

7.13

53r-53v. Rúbrica: Arnau Deniel

Lo ferm voler qui dins al cor me intra

Autor: Arnaut Daniel.

Llengua: Provençal. Gènere: sextina. Versificació: abcdef;

7'10'10'10'10'10'; 6 s 6, 1-3.

Edició: Riquer, *Los trovadores*, II, p. 643-646.

Bibliografia: *Catàleg*, 60, p. 55; P. Bohigas, «El cançoner ...» [56], p. 122; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [59], p. 12; Pillet 29, 14; Frank 864: 3

Notes: Correccions per la mateixa mà: I, 6; II, 3; III, 6 (s'afegeix entre línies un vers oblidat), IV, 3 i VI, 1. Vegeu, Riquer, *Història*, I, p. 28

7.14

55r-56r. Rúbrica: Bernat de Ventadorn

Amors e que·us es vigayre

Autor: Bernart de Ventadorn.

Llengua: Provençal. Gènere: cançó. Versificació: abababba; 7'7 7'7 7'7 7'; 7 d 8, 2-4.

Edició: *Bernard de Ventadour, troubadour du XIIe siècle. Chansons d'amour*, (Ed. Moshé Lazar), p. 164-167

Bibliografia: *Catàleg*, 61, p. 55; P. Bohigas, «El cançoner ...» [57], p. 122; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [60], p. 12; Pillet 70, 4; Frank 263: 1

Notes: L'estrofa IV té nou versos, hi manquen les tornades.

7.15

57r-57v. Rúbrica: Guillem de Sant Lesder

Dompna yeu vos son missatgiers

Autor: Guilhem de Sant Leidier.

Llengua: Provençal. Gènere: cançó. Versificació: abbaad; 8 8 8
8 8 8 8; 9 u 7, 2-3, 2.

Edició: R. T. Hill - T. G. Bergin, *Anthology of the provençal troubadours*, I, p. 867

Bibliografia: *Catàleg*, 32, p. 55; P. Bohigas, «El cançoner ...» [58], p. 122; P. Bohigas, *Lírica trobadoresca*, [81], p. 12; Pillet 234, 7; Frank 682: 2

Notes: Manquen les estrofes V i VI. L'ordre del manuscrit és I, II, IV, VIII, III, VII i IX. En les estrofes VII i IX falta el vers 5. No s'hi han copiat les tornades.

7.16

83v. Rúbica: Tenço

Can vey en Peyronet [ploran]

Autor: Peires, reis d'Aragó.

Llengua: Provençal. Gènere: tensó. Versificació: abbaab; 8 8 8
8 8 8; 2 u 6.

Bibliografia: *Catàleg*, 81, p. 57; P. Bohigas, «El cançoner ...» [78], p. 123; P. Bohigas, *Lírica trobadoresca*, [81], p. 13; Pillet 322b, 1; Frank 470: 6

Notes: Apareixen les cobles de Pere el Gran juntament amb les respostes de Peironet, vegeu el registre següent.

7.17

83v.

Major paor agues l'altr'an

Autor: Peironet.

Llengua: Provençal. **Gènere:** tensó. **Versificació:** abbaab; 8 8 8
8 8 8; 2 u 6.

Bibliografia: *Catàleg*, 81, p. 57; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*,
[81], p. 13; Pillet 367, 2; Frank 470: 6

Notes: Vegeu el registre anterior.

7.18

84r-84v.

Atressi [com aurifant]

Autor: Rigaut de Berbezilh.

Llengua: Provençal. **Gènere:** cançó. **Versificació:** abbccaaddee; 7
7 7 7 7 10 10 10 10 10 10; 5 u 11, 2-2.

Edició: Riquer, *Los trovadores*, I, p. 287-292.

Bibliografia: *Catàleg*, 82, p. 57; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*,
[82], p. 13; Pillet 421, 2; Frank 680: 1

Notes: De les estrofes primera i quarta només es llegeix bé el
darrer vers. Se n'ha copiat només la primera tornada «Tal senhor
hay...»

7.19

85r-86r.

Cant vey la lauseta mouer

Autor: Bernart de Ventadorn.

Llengua: Provençal. **Gènere:** cançó. **Versificació:** ababcded; 8 8
8 8 8 8 8 8; 7 u 8, 1-4.

Bibliografia: *Catàleg*, 83, p. 57; P. Bohigas, «El cançoner ...» [80], p. 123; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [83], p. 13; Pillet 70, 43; Frank 407: 9

Notes: Estrofes I, IV i VII gairebé il·legibles per la humitat, dono la lectura de P. Bohigas, [83], p. 13.

7.20

89r-89v. **Rúbrica:** Riambau de Vaqueras

Bona dompna, vn consselh vos deman

Autor: Pistoleta. **Atribució:** Riambau de Vaqueras

Llengua: Provençal. **Gènere:** tensó figurada. **Versificació:** ababccdd; 10 10 10 10 10'10' 10 10; 7 d 8.

Edició: Niestroy, *Der Troubadour Pistoleta*, p. 63.

Bibliografia: *Catàleg*, 86, p. 57; P. Bohigas, «El cançoner ...» [82], p. 123; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [86], p. 13; Pillet 372, 4; Frank 382: 26

Notes: Estrofa I afectada per la humitat però llegible; estrofa IV, afectada també per la humitat, gairebé il·legible. Hi manca l'estrofa VII. Niestroy, p. 63, estableix l'~~stema~~ considerant aquest manuscrit.

7.21

90r-90v. **Rúbrica:** Riambau de Vaqueras

Si n'ay perdut mon sauber

Autor: Ponç d'Ortafà. **Atribució:** Riambau de Vaqueras

Llengua: Provençal. **Gènere:** cançó. **Versificació:** abba~~cc~~dc; 7 7

7 7 7'7 7 7'; 5 u 8. 2-4.

Edició: Riquer, *Los trovadores*, III, p. 1313-1315.

Bibliografia: *Catàleg*, 87, p. 57; P. Bohigas, «El cançoner ...» [83], p. 123; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [87], p. 13; Pillet 379, 2; Frank 324: 84

Notes: Nom del poeta gaire il·legible; els cinc primers versos de les estrofes I i IV lligibles a mitges. Hi manca una tornada.

7.22

91r-91v. **Rúbrica:** Rimbautz de Vaqueres

Ar pren camgat per tostemp de xantar

Autor: Raimbaut de Vaqueiras.

Llengua: Provençal. **Gènere:** planh. **Versificació:** abbaacc; 10 10 10 10 10 10; 5 u 7, 1-2.

Bibliografia: *Catàleg*, 88, p. 57; P. Bohigas, «El cançoner ...» [84], p. 123; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [88], p. 14; Pillet 392, 4a; Frank 495: 5

Notes: La primera estrofa té 6 versos.

7.23

94v. **Rúbrica:** Montargelh

Nuls homs no val ne deu esser presats

Autor: Guilhem de Montanhagol.

Llengua: Provençal. **Gènere:** sirventés. **Versificació:** ababbccbb; 10 10 10 10 10 10'10'10 10; 6 c 9, 1-5.

Edició: J. Coulet, *Le troubadour Guilhem Montanhagol*, p. 138 ss.

Bibliografia: *Catàleg*, 91, p. 58; P. Bohigas, «El cançoner ...» [87], p. 123; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [91], p. 14; Pillet 225, 10; Frank 326: 6

Notes: Hi manca una cobla.

7.24

97r-97v. **Rúbrica:** En Cerueri

De pena·n mal e de mal en martire

Autor: Cerverí de Girona.

Llengua: Provençal. **Gènere:** cançó. **Versificació:** abcbbcbbcdc; 4
6'10 10'10 10'10 10'10 4 6; 5 d 11, 1-4.

Edició: *Cerverí de Girona, Obras*, (Ed. M. Riquer) O. 318 i ss;
Cerverí de Girona, Lirica, II, (Ed. J. Coromines) p. 307-316.

Bibliografia: *Catàleg*, 92, p. 58; P. Bohigas, «El cançoner ...» [88], p. 123; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [92], p. 14; Pillet 434, 6a; Frank 788 bis: 1

Notes: El manuscrit és testimoni únic; veure l'edició pel que fa a l'existència de rimes internes en aquest poema.

7.25

104r-104v. **Rúbrica:** Peyres Vidals

Celh qui s'irax ne guerra·b amor

Autor: Aimeric de Peguilhan. **Atribució:** Peyres Vidals

Llengua: Provençal. **Gènere:** cançó. **Versificació:** abbacdd; 10
10 10 10 10'10'10 10; 6 u 8, 1-4.

Bibliografia: *Catàleg*, 96, p. 58; P. Bohigas, «El cançoner ...»

Bibliografia: *Catàleg*, 96, p. 58; P. Bohigas, «El cançoner ...» [92], p. 124; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [96], p. 14; Pillet 10. 15; Frank 577: 80

Notes: Hi manquen les tornades.

7.26

145v-146r. **Rúbrica:** Tençó

Can vey en Peyronet ploran

Autor: Peires, reis d'Aragó.

Llengua: Provençal. **Gènere:** tensó. **Versificació:** abbaab; 8 8 8 8 8 8; 2 u 6.

Bibliografia: *Catàleg*, 134, p. 62; P. Bohigas, «El cançoner ...» [130], p. 126; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [134], p. 17; Pillet 322b, 1; Frank 470: 6

Notes: Hi apareixen les cobles de Pere d'Aragó juntament amb les respostes de Peironet, vegeu el registre següent.

7.27

145v-146r.

Major pasar agues l'entan

Autor: Peironet.

Llengua: Provençal. **Gènere:** tensó. **Versificació:** abbeab; 8 8 8 8 8 8; 2 u 6.

Bibliografia: *Catàleg*, 134, p. 62; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [134], p. 17; Pillet 367, 2; Frank 470: 6

Notes: Vegeu el registre anterior.

7.28

146r-147r. Rúbrica: Autre

Atressi com l'oriffans

Autor: Rigaut de Berbezilh.

Llengua: Provençal. Gènere: cançó. Versificació: abccaaddee; 7
7 7 7 7 10 10 10 10 10 10; 5 u 11, 2-2.

Edició: Riquer, *Los trovadores*, I, p. 287-292.

Bibliografia: *Catàleg*, 135, p. 62; P. Bohigas, «El cançoner ...»
[131], p. 126; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [135], p. 17;
Pillet 421, 2; Frank 680: 1

Notes: Estrofes I i IV borrosos els tres primers versos, i també
el primer de l'última estrofa, la resta és llegible. Només hi ha
una tornada: «Tal senhor hay ...»

7.29

148r-148v. Rúbrica: Rambautz de Vaqueras

Si n'ay perdut mon sauber

Autor: Ponç d'Ortafà. Atribució: Rambautz de Vaqueras

Llengua: Provençal. Gènere: cançó. Versificació: abbaacddc; 7 7
7 7 7'7 7 7'; 5 u 8, 2-4.

Bibliografia: *Catàleg*, 136, p. 62; P. Bohigas, «El cançoner ...»
[132], p. 126; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [136], p. 17;
Pillet 379, 2; Frank 324: 84

818 Cançoner Vega-Aguiló, II

La descripció d'aquest manuscrit no pot anar mai separada de la de l'anterior, en haver estat un sol còdex durant molt de temps. Així, no s'afegirà cap dada a les ja esmentades en referència al Ms. 7, primera part del *Cançoner Vega-Aguiló*. Respecte d'aquesta «segona part» és interessant comentar les composicions en francès que conté, la majoria de poetes francesos, però també n'hi ha una, de Jacme Escrivà (8.13), un català imitador de Otto de Granson. Aquest Escrivà, segons Massó Torrents visqué entre 1370 i 1430;¹ A. Pagès, però, prefereix situar la seva època de producció poètica en la segona meitat del s. XV.² L'erudit destacà, basant-se en l'obra que d'aquest poeta ens transmet el *Cançoner Vega-Aguiló*, «jusqu'ou est allée l'imitation de la France en Catalogne, parmi les contemporains de Francesch Ferrer et de Pere Torroella.»³ Això ens interessa força; s'ha comentat abans la importància dels cançoners bilingües català-castellà, com són el *Cançoner de l'Ateneu* i el *Jardinet d'Orats*, reculls poètics que ens transmetien obres de Torroella, entre altres, i s'ha comentat l'interès d'aquesta època (segona meitat del s. XV) pel que fa a aquest desplegament d'habilitats poètiques en diverses llengües, mostra d'un estat de coses, d'un ambient literari molt curiós, al

¹ Massó, *Repertori*, I, p. 592.

² A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 92 nota.

³ *Ibidem.*, p. 92.

qual no s'ha donat l'atenció que es mereix. Aquí tenim la mostra que podem comptar amb un ambient de lletraferits no només bilingüe sinó trilingüe i quadrilingüe (no hem d'oblidar pas que darrera de tot hi ha la gran vena poètica provençal, sentida com una altra llengua, i també que les importants relacions amb Itàlia favoreixen la circulació de llibres i persones, no cal més que repassar la llista de les obres italianes traduïdes, si més no, per Canals, Andreu Febrer i d'altres).

El Ms. 8 transmet una sèrie de peces de Otto de Granson -la tensó amb Florimont de Lesparre, entre elles-, de Guillaume de Machaut i la poesia de Jacme Escrivà; la mà catalana que efectuà la còpia deixà el seu particular senyal en el text.¹

Ms. 8

Descripció:

Paper amb filigranes: 1) Muntanya de tres cims dins d'un cercle, coronada per una creu, centrada en el foli, eix vertical, f. 23. Dim. 80 x 30 mm; no s'assembla a cap de les recollides per Briquet, sino és a la 11892, que no té els punts de fixació de la

¹ Segons A. Pagès, op. cit, p. 90, fou una còpia efectuada al dictat d'un francès. La peculiar ortografia és: «pour ainsi dire phonétique et un peu étrange qu'elles présentent» (p. 90); més endavant comenta l'actitut del copista davant del text poètic: «Le copiste catalan n'y a pas substitué, comme l'ont fait souvent les copistes français, ses leçons personnelles au texte original. Son souci a été surtout de traduire, soit pour lui même, soit pour ses compatriotes, la prononciation exacte des mots français. Ainsi s'explique son orthographe pour ainsi dire figurée, comme celle des vocabulaires français à l'usage des étrangers» (p. 92-93).

figura, filigrana documentada a Savoia, 1412; Montluel, 1414; Bourg, 1416 i Gènes, 1419. 2) Cap de bou, centrat al foli, eix vertical, foli 3. Dim. 55 x 30 mm.¹

Folis totals: 188; com al volum anterior, s'hi aprecien restes de l'antiga foliació en xifres romanes, i hi ha una foliació moderna en el marge superior dret. Els primers folis estan trencats, i són en blanc els folis 64r i v., 77v., 123v., 146v. i 167v; es veuen senyals de folis arrencats entre els antics cdxlii i cdxlvii. Dimensions 275 x 200 mm; 1 col., no es veuen caixes traçades; pel que fa a la taca d'escriptura, vegeu la descripció del Ms. 7.

Enquadernació: moderna en pell; abans a la teixa «II Cancionero Catalan».

Conservació: text bastant deteriorat per les humitats, hi ha folis esquinçats.

Data: catàleg s. XV in.²

Antics posseïdors: Marià Aguiló, abans M. d'Amat i Josep de la Vega

¹ Vegeu el comentari a les filigranes fet en la descripció del Ms. 7.

² Pere Bohigas, *Lirica trobadoresca*, p. 22, distingeix diverses mans; a partir del foli 178 un canvi de mà de finals del s. XV inicis del XVI.

Folis obra: 1-166

Autor: Diversos autors

Títol: Cançoner Vega-Aguiló

Llengua: Francès i provençal

Vers

Incipit

Text: 1r. [...]¹ Belha naysi crey mey jorn finiran; 1r-1v.
ben voler ; [trencat]; 1v-2r. que de ualls ; [trencat]; 2v-
3r. [trencat] ; [trencat]

Explicit: 167r., I on ta uirtut 167r. [fi] la desigada; 167v-
168r. e besant ; les mans com espiritual pare; 168v. Amich
pres muller de molt gran linatge e a l'any

BIBLIOGRAFIA

1 BIBLIOGRAFIA SOBRE EL MANUSCRIT

1.1 Catàlegs de la Biblioteca

Catàleg, p. 49-70

1.2 Repertoris bibliogràfics

Jeanroy, *Bibliographie*, p. 30 (el sigla v)

Pillet-Carstens, *Bibliographie*, p. xxiii

2 EDICIONS

2.1 Del manuscrit

¹ P. Bohigas, «El cançoner ...» p. 128 dona la lectura del primer vers "Palays d'onor ples de (?) perfet [...]" feta amb raigs ultra-violeta.

P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*

A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*

3 ESTUDIS

3.1 Sobre el manuscrit

P. Bohigas, «El cançoner ...», p. 115-138

Massó i Torrents, J., «Bibliografia», p. 62-76

Massó i Torrents, J., *Repertori*, p. 13-14

Milà i Fontanals, M., *Poètes lyriques catalans* (O.C. III, p. 441-443 i ss)

Cançoner Vega-Aguiló, ms. 8 Ve-Ag-II. Poemes

8.1

120r-123r. Rúbrica: Pacio amoris secundun Ouidium

Cant vey li temps cangar e nbrunusir

Autor: Jordi de S. Jordi.

Llengua: Provençal. Gènere: cançó. Versificació: ababbcbc; 10
10 10 10 10 10'10 10'; 6 u 8, 1-2.

Bibliografia: *Catàleg*: 13, p. 66; P. Bohigas, «El cançoner ...»
[168], p. 128; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [172], p. 20;
Pillet 210, 16; Frank 323: 3

Notes: Poema de citacions, conté diversos fragments de trobadors,
com Guillem de Berguedà. Vegeu Valverde-Riquer *Historia de la
literatura universal*, II, p. 537 i J. Massó Torrents, «L cançó
provençal ...», p. 382-389.

8.2

123r.

Si n'ay perdut mon sauber

Autor: Ponç d'Ortafà.

Llengua: Provençal. Gènere: cançó. Versificació: abbaacddc; 7 7
7 7 7'7 7 7'; 5 u 8, 2-4.

Bibliografia: *Catàleg*: 13, p. 66; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [172], p. 20; Pillet 379, 2; Frank 624: 84

Notes: Els cinc primers versos són citats en el poema «Pacio amoris secundum Ovidium», vegeu registre anterior.

3.3

147r.

Amis mon cuer e toute ma pensea

Autor: Guillaume de Machaut.

Llengua: Francès. Versificació: abaacdd; decasíl·labs; 1-7.

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 173, 1;
Chichmaref, *Poésies lyriques*, p. I, 198

Bibliografia: *Catàleg*: 15, p. 67; P. Bohigas, «El cançonier ...»
[170], p. 129; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [174], p. 21

8.4

147r.

Amis si pour ma folhia

Autor: Anònim.

Llengua: Francès. Gènere: balada. Versificació: aabbcdcdcdcd;

heptasil·labs; 1-12.

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 174, 2

Bibliografia: *Catàleg*: 15, p. 67; P. Bohigas, «El cançoner ...»
[171], p. 129

8.5

147r.

... Or moyt eynsi con Diu ha ordone

Autor: Guillaume de Machaut.

Llengua: Francès. Gènere: balada. Versificació: aabbcc; deca-
sil·labs; 1-6.

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 175, 3;

Chichmaref, *Poésies lyriques*, p. I, 254-5

Bibliografia: *Catàleg*: 15, p. 67

Notes: Darrers versos del poema: «Mes dous amis, a vous me vueil
compleindre».

8.6

147v-148r. Rúbrica: Glen. Balada

Je ne me vueilh plaindre doresnauant

Autor: Otto de Granson.

Llengua: Francès. Gènere: balada. Versificació: abcbbddede;
decasil·labs; 3-10, (mateixa rima) 1-5.

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 176-177,

4

Bibliografia: *Catàleg*: 16, p. 67; P. Bohigas, «El cançoner ...»

[175], p. 129; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [175], p. 21

8.7

148v. Rúbrica: Autre

Adiu mon Dieu ma joya ma plaisir

Autor: Anònim.

Llengua: Francès. Versificació: ababcdce; decasíl·labs; 3-8
(mateixa rima).

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 178-179, 5;
Chichmaref, *Poésies lyriques*, p. 254-55

Bibliografia: *Catàleg*: 17, p. 67; P. Bohigas, «El cançoner ...»
[174], p. 129; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [176], p. 21

8.8

149r-149v. Rúbrica: Autre

Amours je voy des autres amoureux

Autor: Otto de Granson.

Llengua: Francès. Versificació: ababbccddc; decasíl·labs; 3-10
(mateixa rima).

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 180-181, 6;
Schirer, *Oton de Granson und seine Dichtungen*, p. 40

Bibliografia: *Catàleg*: 18, p. 67; P. Bohigas, «El cançoner ...»
[175], p. 129; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [177], p. 21

8.9

149v-150r. Rúbrica: Autre

J'aime de hay on m'aime or soy haïs¹

Autor: Anònim.

Llengua: Francès. Versificació: ababccdd; decasil·labs; 3-9.

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 182-183, 7

Bibliografia: *Catàleg*: 18, p. 67; P. Bohigas, «El cançoner ...» [176], p. 129; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [176], p. 21

8.10

150v. Rúbrica: Autre

Amours sachies que pas ne le vou dire

Autor: Anònim.

Llengua: Francès. Gènere: balada. Versificació: ababbccb; decasil·labs; 3-9 (mateixa rima).

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 184-185, 8;

Schirer, *Oton de Granson und seine Dichtungen*, p. 46; Piaget,

«Oton de Granson et ses poésies», *Romania*, XIX, 1890, p. 415-416

Bibliografia: *Catàleg*: 20, p. 67; P. Bohigas, «El cançoner ...» [177], p. 129; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [179], p. 21

8.11

151r-151v. Rúbrica: Autre

Je vi l'autrier la belha au corps gay

Autor: Anònim.

Llengua: Francès. Gènere: balada. Versificació: ababccde; deca-

¹ Lectura de P. Bohigas, en A. Pagès: "J'aime de hay on m'aime or soy haïs".

síl·labs; 3-8, (mateixa rima) 1-4.

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 186-187, 9

Bibliografia: *Catàleg*: 21, p. 67; P. Bohigas, «El cançoner ...» [178], p. 129; P. Bohigas, *Lírica trobadoresca*, [180], p. 21

Notes: Pagès suposa que l'envoi no pertany a aquesta balada, perquè no rima amb el final de les estrofes.

8.12

152r-152v. Rúbrica: Mossen Jach[me] [E]scriua

Hoiés ores mon cuer ce que vueil dire

Autor: Jacme Escriva.

Llengua: Francès. Versificació: ababddceffe; decasíl·labs; 3-12, 1-6.

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 188-189, 10

Bibliografia: *Catàleg*: 22, p. 67; P. Bohigas, «El cançoner ...» [179], p. 129; P. Bohigas, *Lírica trobadoresca*, [181], p. 21

8.13

153r. Rúbrica: Autra

Il n'est confors qui tant de ben me fasse

Autor: Otto de Granson

Llengua: Francès. Gènere: balada. Versificació: ababbddb; decasíl·labs; 3-8 (mateixa rima).

Schirer, *Oton de Granson und seine Dichtungen*, p. 43; Piaget, «Oton de Granson et ses poésies», *Romania*, XIX, 1890, p. 411-412

Bibliografia: *Catàleg*: 23, p. 67; P. Bohigas, «El cançoner ...»

[180], p. 129; P. Bohigas, *Lírica trobadoresca*, [182], p. 21

8.14

153v. Rúbrica: Autra

A mon auis Dieu rayso e natura

Autor: Anònim.

Llengua: Francès. Versificació: ababbccb; decasíl·labs; 3-8
(mateixa rima).

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 192-193,
12; Schirer, *Oton de Granson und seine Dichtungen*, p. 44, est. 3;
Piaget, «Oton de Granson et ses poésies», *Romania*, XIX, 1890, p.
430n

Bibliografia: P. Bohigas, «El cançoner ...» [181], p. 129; P.
Bohigas, *Lírica trobadoresca*, [183], p. 21

Notes: Totes les estrofes acaben amb el vers «Car trop par est son
cuer plany de reffus»

8.15

154r. Rúbrica: Autra

Or est aynssi que par la bonne e belha

Autor: Anònim.

Llengua: Francès. Gènere: balada. Versificació: ababbaab; deca-
síl·labs; 3-8 (mateixa rima).

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 194-195,
13; Schirer, *Oton de Granson und seine Dichtungen*, p. 44; Piaget,
«Oton de Granson et ses poésies», *Romania*, XIX, 1890, p. 413

Bibliografia: P. Bohigas, «El cançoner ...» [182], p. 129; P. Bohigas, *Lírica trobadoresca*, [184], p. 21

Notes: Totes les estrofes acaben amb el vers «Pries pour moy tous les loyals amans».

8.16

154v. Rúbrica: Autra

Par Diu anour c'est chosa couenable

Autor: Anònim.

Llengua: Francès. **Gènere:** balada. **Versificació:** ababbccb; decasíl·labs; 3-8 (mateixa rima).

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 198-197, 14; Schirer, *Oton de Granson und seine Dichtungen*, p. 45; Piaget, «Oton de Granson et ses poésies», *Romania*, XIX, 1890, p. 414

Bibliografia: P. Bohigas, «El cançoner ...» [183], p. 129; P. Bohigas, *Lírica trobadoresca*, [185], p. 21

Notes: Totes les estrofes acaben amb el vers «Dont au rebours de ce qu'on vulet trouver». Les estrofes II i III tenen l'ordre invertit en el Ms. B.

8.17

155r-155v. Rúbrica: Autra

Et las anour et sa sola maistresse

Autor: Anònim.

Llengua: Francès. **Versificació:** ababbccdd; decasíl·labs; 3-10.

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 198-199, 15

Bibliografia: *Catàleg*: 27, p. 68; P. Bohigas, «El cançoner ...» [184], p. 129; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [186], p. 21

Notes: Manca un vers a l'estrofa II.

8.18

155v-159r. **Rúbrica:** Autra

Pater noster qui es ben sage

Autor: Anònim.

Llengua: Francès i llatí. **Versificació:** abab; octosíl·labs; 27-4.

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 200-205, 16

Bibliografia: *Catàleg*: 28, p. 68; P. Bohigas, «El cançoner ...» [185], p. 130; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [187], p. 21

Notes: Glossa del *Fare Nostre*.

8.19

159v-162v. **Rúbrica:** Garanson

Vn jour me vint que par merenconie

Autor: Otto de Granson.

Llengua: Francès. **Versificació:** ababbcbc; decasíl·labs; 20-8.

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 206-212, 17; Piaget, «Oton de Granson et ses poésies», *Romania*, XIX, 1890, p. 434

Bibliografia: *Catàleg*: 29, p. 68; P. Bohigas, «El cançoner ...» [186], p. 130; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [188], p. 21

Notes: Poema atribuït a Jean de Garençières, com «Enseignement du

dieu d'Amours» en el ms. fr. 19139 de la B.N. Paris, publicat per Piaget, op. cit.

8.20

163r-163v. Rúbrica: Garanson

Salus et pais et bonn'entencion

Autor: Otto de Granson.

Llengua: Francès. Gènere: balada. Versificació: ababbccdd; decasil·labs; 3-10, (mateixa rima) 1-5.

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 213-214, 18; Schirer, *Oton de Granson und seine Dichtungen*, p. 35; Piaget, «Oton de Granson et ses poésies», *Romania*, XIX, 1890, p. 408

Bibliografia: *Catàleg*: 30, p. 68; P. Bohigas, «El cançoner ...» [187], p. 130; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [189], p. 21

8.21

164r-167r. Rúbrica: Congie que prist micer Otto de Granson de sa dame

Je soulage deuohir auoir joye

Autor: Otto de Granson.

Llengua: Francès. Gènere: complant. Versificació: aaab; 9 9 9 9 4; 48-4.

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 215-222, 19; Schirer, *Oton de Granson und seine Dichtungen*, p. 78; Piaget, «Oton de Granson et ses poésies», *Romania*, XIX, 1890, p. 433

Bibliografia: *Catàleg*: 31, p. 68; P. Bohigas, «El cançoner ...»

[188], p. 130; P. Bohigas, *Lírica trobadoresca*, [190], p. 21

Notes: Hi ha alguna estrofa només amb tres versos.

8.22

168r-171r. Rúbrica: La vergiera de nizer Otto de Granson

Vna gentil joue vergi[e]re

Autor: Otto de Granson.

Llengua: Francès. Gènere: pastorela. Versificació: ababbccded; octosíl·labs; 15-10.

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 223-232, 20; Schirer, *Oton de Granson und seine Dichtungen*, p. 84; Piaget, «Oton de Granson et ses poésies», *Romania*, XIX, 1890, p. 404

Bibliografia: *Catàleg*: 32, p. 68; P. Bohigas, «El cançoner ...» [189], p. 130; P. Bohigas, *Lírica trobadoresca*, [191], p. 22

Notes: Alguna estrofa amb 7-8 versos.

8.23

171v-172r. Rúbrica: Granson. Balada

Je conois bien les tourmens anoureux

Autor: Otto de Granson.

Llengua: Francès. Gènere: balada. Versificació: ababbccddede; decasíl·labs; 3-12 (matcixa rima).

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 233-234, 21

Bibliografia: *Catàleg*: 33 p. 68; P. Bohigas, «El cançoner ...» [190], p. 130; P. Bohigas, *Lírica trobadoresca*, [192], p. 22

8.24

172v-173v. Rúbrica: Granson

Il ha passe des ans set et demi

Autor: Otto de Granson.

Llengua: Francès. Gènere: balada. Versificació: ababbccddede, decasil·labs; 6-12 (mateixa rima).

Edició: A. Pagès, *La poésie française en Catalogne*, p. 235-238, 22; Schirer, *Oton de Granson und seine Dichtungen*, p. 75; Piaget, «Oton de Granson et ses poésies», *Romania*, XIX, 1890, p. 432-433

Bibliografia: *Catàleg*: 34, p. 68; P. Bohigas, «El cançoner ...» [191], p. 130; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [193], p. 22

8.25

174r-176r.

Adis me vint que par merencolie

Autor: Otto de Granson - Lesparra.

Llengua: Francès. Gènere: tensó. Versificació: ababbcbc; decasil·labs; 14-8.

Schirer, *Oton de Granson und seine Dichtungen*, p. 36; Piaget, «Oton de Granson et ses poésies», *Romania*, XIX, 1890, p. 409

Bibliografia: *Catàleg*: 35, p. 68; P. Bohigas, «El cançoner ...» [192], p. 130; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [194], p. 22

Notes: Tensó entre Granson i Lesparra. Hi manquen tres versos i dues estrofes.

8.26

161r. Rúbrica: Seruentesch tot vniçonant fet per en Pere Cardenal

Si tots temps vols viure valent e pro

Autor: Peire Cardenal.

Llengua: Provençal. Gènere: sirventés. Versificació: abbaodd;
10 10 10 10 6'10'10 10; 6 u 8, 2-4.

Bibliografia: *Catàleg*: 40, p. 69; P. Bohigas, «El cançoner ...»
[197], p. 130; P. Bohigas, *Lirica trobadoresca*, [199] p. 22;
Pillet 335, 51a; Frank 577: 161

Notes: Aquí es copien 7 cobles de 8 versos i una de 4.